

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

21. ragina valstybes nares skatinti skubios pagalbos tarnybų ir transporto priemonių kūrėjų bei gamintojų bendradarbiavimą siekiant užtikrinti veiksmingą intervenciją ir saugą gelbėtojams ir sužeistiems asmenims;

22. ragina valstybes nares skatinti įdiegti sistemas „E. sveikata“, visų pirma skatinti, kad skubios pagalbos teikimo komandos naudotų pažangiasias transporto pranešimo sistemas, įskaitant įdiegtas sistemas skubios pagalbos transporto priemonėse;

Priežiūra po eismo įvykio ir ilgalaikė rehabilitacija

23. ragina valstybes nares savo sveikatos sektoriaus politikoje atkreipti dėmesį į po eismo įvykio teikiamos priežiūros svarbą ir toliau gerinti ilgalaikę priežiūrą ligoninėje, priežiūrą ir rehabilitaciją po ligoninėje praleisto laikotarpio, įskaitant priežiūrą traumų srityje ir psichologinę pagalbą, teikiamą po eismo įvykio išgyvenusiems asmenims ir liudininkams, pvz., sukuriant pagalbos centrus, siekiant padėti šiems asmenims pagerinti jų gyvenimo kokybę;

24. ragina valstybes nares gerinti suvokimą apie sunkių sužeidimų poveikį sukuriant glaudesnes sąsajas su kitomis, socialinių poveikį turinčiomis priemonėmis, pvz., žalos, negalios ir funkcinio sutrikimo lygio srityje, taip pat parengti švietimo programas apie kelių eismo saugą;

o
o o

25. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijai ir valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.

P7_TA(2013)0315

Pagrindinių teisių padėtis Vengrijoje: standartai ir praktika

2013 m. liepos 3 d. Europos Parlamento rezoliucija Pagrindinių teisių padėtis Vengrijoje: standartai ir praktika (pagal 2012 m. vasario 16 d. Europos Parlamento rezoliuciją) (2012/2130(INI))

(2016/C 075/09)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 2 straipsnį, kuriame išvardytos vertybės, kuriomis grindžiama Sąjunga,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 3, 4, 6 ir 7 straipsnius, į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 49, 56, 114, 167 ir 258 straipsnius, į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją ir Europos žmogaus teisių konvenciją (EŽTK),
- atsižvelgdamas į savo 2012 m. vasario 16 d. rezoliuciją dėl pastarųjų politinių įvykių Vengrijoje⁽¹⁾, kurioje nurodė Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui, bendradarbiaujant su Europos Komisija, Europos Taryba ir Venecijos komisija, toliau stebėti, ar laikomasi ir kaip laikomasi toje rezoliucijoje nurodytų rekomendacijų, ir pateikti savo išvadas ataskaitoje,
- atsižvelgdamas į savo 2011 m. kovo 10 d. rezoliuciją dėl Vengrijos žiniasklaidos įstatymo⁽²⁾ ir į savo 2011 m. liepos 5 d. rezoliuciją dėl persvarstytos Vengrijos Konstitucijos⁽³⁾,

⁽¹⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2012)0053.

⁽²⁾ OL C 199 E, 2012 7 7, p. 154.

⁽³⁾ OL C 33 E, 2013 2 5, p. 17.

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- atsižvelgdamas į savo 2010 m. gruodžio 15 d. rezoliuciją „Pagrindinių teisių padėtis Europos Sąjungoje (2009 m.): veiksmingas įgyvendinimas įsigaliojus Lisabonos sutarčiai“⁽¹⁾,
- atsižvelgdamas į savo 2012 m. gruodžio 12 d. rezoliuciją dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje 2010–2011 m.⁽²⁾,
- atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą „Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnis. Pagrindinių Europos Sąjungos vertybių apsauga ir stiprinimas“ (COM(2003)0606),
- atsižvelgdamas į 2012 m. sausio 18 d. Europos Parlamento plenarinio posėdžio diskusijoje dėl pastarųjų politinių įvykių Vengrijoje Tarybos ir Komisijos padarytus pareiškimus,
- atsižvelgdamas į Vengrijos ministro pirmininko Viktoro Orbáno, kuris 2012 m. sausio 18 d. kreipėsi į Europos Parlamentą plenarinio posėdžio diskusijoje dėl pastarųjų politinių įvykių Vengrijoje, padarytus pareiškimus,
- atsižvelgdamas į 2012 m. vasario 9 d. Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto surengtą klausymą,
- atsižvelgdamas į Europos Parlamento narių delegacijos vizito į Budapeštą 2012 m. rugsėjo 24–26 d. ataskaitą,
- atsižvelgdamas į darbo dokumentus „Pagrindinių teisių padėtis Vengrijoje: standartai ir praktika (pagal 2012 m. vasario 16 d. Europos Parlamento rezoliuciją)“, apimančius šiuos darbo dokumentus: Nr. 1 „Teisminės valdžios nepriklausomumas“, Nr. 2 „Pagrindiniai principai ir pagrindinės teisės“, Nr. 3 „Žiniasklaidos teisės aktai“, Nr. 4 „Demokratijos ir teisinės valstybės principai“ ir Nr. 5 „Pranešėjo baigiamosios pastabos“, kurie buvo aptarti per Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto posėdžius – atitinkamai 2012 m. liepos 10 d., 2012 m. rugsėjo 20 d., 2013 m. sausio 22 d., 2013 m. kovo 7 d. ir 2013 m. balandžio 8 d., taip pat į visus Vengrijos vyriausybės komentarus šia tema,
- atsižvelgdamas į Vengrijos Pagrindinį įstatymą, kurį 2011 m. balandžio 18 d. priėmė Vengrijos Respublikos Nacionalinė Asamblėja ir kuris įsigaliojo 2012 m. sausio 1 d. (toliau – Pagrindinis įstatymas), ir į Vengrijos Pagrindinio įstatymo pereinamojo laikotarpio nuostatas, kurias 2011 m. gruodžio 30 d. priėmė Vengrijos Respublikos Nacionalinė Asamblėja ir kurios taip pat įsigaliojo 2012 m. sausio 1 d. (toliau – Pereinamojo laikotarpio nuostatos),
- atsižvelgdamas į Pirmąjį Pagrindinio įstatymo dalinį pakeitimą, kurį 2012 m. balandžio 17 d. pateikė Nacionalinės ekonomikos ministras ir kurį Vengrijos parlamentas priėmė 2012 m. birželio 4 d.; šiuo pakeitimu nustatoma, kad Pereinamojo laikotarpio nuostatos yra Pagrindinio įstatymo dalis,
- atsižvelgdamas į Antrąjį Pagrindinio įstatymo dalinį pakeitimą, kuris buvo pateiktas 2012 m. rugsėjo 18 d. kaip pavienio parlamento nario įstatymo projektas bei kurį Vengrijos parlamentas priėmė 2012 m. spalio 29 d. ir kuriuo į Pereinamojo laikotarpio nuostatas įtraukiamas reikalavimas dėl rinkėjų registracijos,
- atsižvelgdamas į Trečiąjį Pagrindinio įstatymo dalinį pakeitimą, kuris pateiktas 2012 m. gruodžio 7 d. ir kurį Vengrijos parlamentas priėmė 2012 m. gruodžio 21 d.; šiuo pakeitimu nustatoma, kad žemės ūkio paskirties žemės ir miškų išsigijimo apribojimai bei sąlygos ir integruotos žemės ūkio gamybos organizavimą reglamentuojančios taisyklės apibrėžiamos konstituciniu įstatymu,
- atsižvelgdamas į Ketvirtąjį Pagrindinio įstatymo dalinį pakeitimą, kuris buvo pateiktas 2013 m. vasario 8 d. kaip pavienio parlamento nario įstatymo projektas ir kurį Vengrijos parlamentas priėmė 2013 m. kovo 11 d.; šiuo pakeitimu, be kitų nuostatų, į Pagrindinio įstatymo tekstą įtraukiamos Pereinamojo laikotarpio nuostatos (su kai kuriomis išimtimis, įskaitant nuostatą dėl rinkimų registracijos reikalavimo), kurias 2012 m. gruodžio 28 d. dėl procedūrinių priežasčių panaikino Vengrijos Konstitucinis teismas (sprendimas Nr. 45/2012), ir likusios šio dokumento iš esmės pereinamojo pobūdžio nuostatos,

⁽¹⁾ OL C 169 E, 2012 6 15, p. 49.

⁽²⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2012)0500.

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- atsižvelgdamas į 2012 m. įstatymą Nr. CXI dėl 2011 m. įstatymo Nr. CLXI dėl Vengrijos teismų organizavimo ir administravimo pakeitimo ir 2011 m. įstatymą Nr. CLXII dėl Vengrijos teisėjų teisinio statuso ir darbo užmokesčio,
- atsižvelgdamas į 2013 m. įstatymą Nr. XX dėl teisėkūros pakeitimų, susijusių su aukščiausia amžiaus riba, taikytina tam tikruose teismų teisiniuose santykiuose,
- atsižvelgdamas į 2011 m. įstatymą Nr. CCVI dėl teisės į sąžinės ir religijos laisvę ir Vengrijos bažnyčių teisinio statuso, pavadinimų ir religinių bendruomenių (Bažnyčių įstatymas), kuris buvo priimtas 2011 m. gruodžio 30 d. ir įsigaliojo 2012 m. sausio 1 d.,
- atsižvelgdamas į Europos Komisijos „Demokratija per teisę“ (Venecijos komisija) nuomones Nr. CDL(2011)016, CDL(2011)001, CDL-AD(2012)001, CDL-AD(2012)009, CDL-AD(2012)020 ir CDL-AD(2012)004 dėl naujosios Vengrijos konstitucijos, dėl trijų teisinių klausimų, kylančių dėl naujosios Vengrijos konstitucijos rengimo proceso, dėl 2011 m. įstatymo Nr. CLXII dėl Vengrijos teisėjų teisinio statuso ir darbo užmokesčio, dėl 2011 m. įstatymo Nr. CLXI dėl Vengrijos teismų organizavimo ir administravimo, dėl 2011 m. įstatymo Nr. CLI dėl Vengrijos Konstitucinio teismo, dėl konstitucinių įstatymų dėl teisminių institucijų, kurie buvo iš dalies pakeisti patvirtinus nuomonę Nr. CDL-AD(2012)001 dėl Vengrijos, ir dėl teisės į sąžinės ir religijos laisvę ir Vengrijos bažnyčių teisinio statuso, pavadinimų ir religinių bendruomenių,
- atsižvelgdamas į bendrą Venecijos komisijos ir ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (ODIHR) nuomonę dėl Vengrijos parlamento narių rinkimų įstatymo,
- atsižvelgdamas į Vengrijos vyriausybės komentarus Nr. CDL(2012)072, CDL(2012)046 ir CDL(2012)045 dėl Venecijos komisijos nuomonės dėl konstitucinių įstatymų dėl teisminių institucijų, kurie buvo iš dalies pakeisti patvirtinus nuomonę CDL-AD(2012)001, projekto, dėl bendros nuomonės dėl Vengrijos parlamento narių rinkimų projekto ir dėl nuomonės dėl 2011 m. įstatymo Nr. CLI dėl Vengrijos Konstitucinio teismo projekto,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos generalinio sekretoriaus Thorbjørno Jaglando iniciatyvas, įskaitant Vengrijos ministro pirmininko pavaduotojui Tiborui Navracscsui adresuotame 2012 m. balandžio 24 d. laiške išdėstytas rekomendacijas dėl teisminių institucijų,
- atsižvelgdamas į T. Navracscso 2012 m. gegužės 10 d. ir 2012 m. birželio 7 d. atsakymus, kuriuose išreiškiamas Vengrijos valdžios institucijų ketinimas imtis veiksmų dėl Th. Jaglando rekomendacijų,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos generalinio sekretoriaus Th. Jaglando T. Navracscsui adresuotą 2013 m. kovo 6 d. laišką, kuriame išreiškiamas susirūpinimas dėl pasiūlymo dėl Ketvirtąjo Pagrindinio įstatymo dalinio pakeitimo ir raginama atidėti galutinį balsavimą, ir į T. Navracscso 2013 m. kovo 7 d. atsakymą,
- atsižvelgdamas į Vokietijos, Nyderlandų, Danijos ir Suomijos užsienio reikalų ministrų Komisijos pirmininkui José Manueliui Barroso adresuotą 2013 m. kovo 6 d. laišką, kuriame raginama įdiegti mechanizmą, kurį taikant būtų skatinamas pagrindinių vertybių laikymasis valstybėse narėse,
- atsižvelgdamas į Vengrijos užsienio reikalų ministro Jánoso Martonyi atsiųstą 2013 m. kovo 8 d. laišką, adresuotą visiems ES valstybių narių kolegoms, kuriame paaiškinamas Ketvirtąjo dalinio pakeitimo tikslas,
- atsižvelgdamas į J. M. Barroso V. Orbánui atsiųstą 2013 m. kovo 8 d. laišką dėl Europos Komisijos susirūpinimo Ketvirtuoju Pagrindinio įstatymo daliniu pakeitimu ir V. Orbáno atsakymą Komisijos pirmininkui, kurių kopijos buvo nusiųstos Europos Vadovų Tarybos pirmininkui Hermanui Van Rompuy ir Europos Parlamento pirmininkui Martinui Schulzui,
- atsižvelgdamas į bendrą Komisijos pirmininko J. M. Barroso ir Europos Tarybos generalinio sekretoriaus Th. Jaglando 2013 m. kovo 11 d. pareiškimą, kuriame primenamas susirūpinimas dėl Ketvirtąjo Pagrindinio įstatymo dalinio pakeitimo atsižvelgiant į teisinės valstybės principą; taip pat atsižvelgdamas į ministro pirmininko Viktoro Orbáno patvirtinimą, pateiktą 2013 m. kovo 8 d. laiške Komisijos pirmininkui J. M. Barroso, apie visapusišką Vengrijos vyriausybės ir parlamento išpareigojimą laikytis Europos Sąjungos normų ir vertybių,

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- atsižvelgdamas į J. Martonyi Th. Jaglandui nusiųstą 2013 m. kovo 13 d. prašymą dėl Venecijos komisijos nuomonės dėl Ketvirtojo Vengrijos Pagrindinio įstatymo dalinio pakeitimo,
- atsižvelgdamas į 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento plenarinio posėdžio diskusijoje Tarybos ir Komisijos padarytus pareiškimus dėl konstitucinės padėties Vengrijoje,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro Thomaso Hammarbergo J. Martonyi adresuotą 2011 m. gruodžio 16 d. laišką, kuriame išreiškiamas susirūpinimas dėl naujojo Vengrijos įstatymo dėl teisės į sąžinės ir religijos laisvę ir Vengrijos bažnyčių teisinio statuso, pavadinimų ir religinių bendruomenių, ir į J. Martonyi 2012 m. sausio 12 d. atsakymą,
- atsižvelgdamas į Žmogaus teisių komisaro 2011 m. vasario 25 d. nuomonę Nr. CommDH(2011)10 dėl Vengrijos žiniasklaidos teisės aktų atsižvelgiant į Europos Tarybos žiniasklaidos laisvei taikomus standartus, taip pat į Vengrijos valstybės ministro, atsakingo už vyriausybės ryšius su visuomene, 2011 m. gegužės 30 d. pastabas dėl šios nuomonės,
- atsižvelgdamas į JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro (OHCHR) 2012 m. vasario 15 d. ir 2012 m. gruodžio 11 d. pareiškimus, kuriais Vengrija raginama atitinkamai persvarstyti teisės aktus, kuriais numatoma galimybė vietos valdžios institucijoms bausti už benamystę, ir paremti Konstitucinio teismo sprendimą dėl benamystės dekriminalizavimo,
- atsižvelgdamas į OHCHR 2013 m. kovo 15 d. pareiškimus, kuriuose reiškiamas susirūpinimas dėl Ketvirtojo Pagrindinio įstatymo dalinio pakeitimo,
- atsižvelgdamas į vykstančią pažeidimo tyrimo procedūrą byloje C-288/12, kurią iškėlė Europos Komisija prieš Vengriją dėl buvusio duomenų apsaugos komisaro įgaliojimų nutraukimo teisėtumo ir kurioje dar laukiama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2012 m. lapkričio 6 d. sprendimą dėl radikalus Vengrijos teisėjų pensinio amžiaus sumažinimo ir į 2013 m. kovo 11 d. Vengrijos parlamento priimtą 2013 m. įstatymą Nr. XX, kuriuo iš dalies keičiamas 2011 m. įstatymas Nr. CLXII, siekiant laikytis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimo,
- atsižvelgdamas į Vengrijos Konstitucinio teismo 2012 m. liepos 16 d. sprendimą Nr. 33/2012 dėl Vengrijos teisėjų pensinio amžiaus sumažinimo, 2012 m. gruodžio 28 d. sprendimą Nr. 45/2012 dėl Pagrindinio įstatymo pereinamojo laikotarpio nuostatų, 2013 m. sausio 4 d. sprendimą Nr. 1/2013 dėl rinkimų procedūros įstatymo ir 2013 m. vasario 26 d. sprendimą Nr. 6/2013 dėl įstatymo dėl religijos laisvės ir bažnyčių teisinio statuso,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos Stebėsenos komiteto ataskaitą,
- atsižvelgdamas į 2013 m. LXXII įstatymą dėl naujų taisyklių ir reglamentų, susijusių su tėvynės saugumo priežiūra, sukūrimo; atsižvelgdamas į dr. András Zs. Varga 2013 m. gegužės 27 d. laišką dr. Andrásui Cser-Palkovicsui, Vengrijos parlamento Konstitucinių, teisinių ir procedūrinių reikalų komiteto pirmininkui, kuriame reiškiamas susirūpinimas dėl priimto įstatymo dėl naujų taisyklių ir reglamentų, susijusių su tėvynės saugumo priežiūra, sukūrimo;
- atsižvelgdamas į būsimą Europos Komisijos Ketvirtojo Pagrindinio įstatymo dalinio pakeitimo vertinimą,
- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 48 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą (A7-0229/2013),

I. bendroji informacija ir pagrindiniai spręstini klausimai

Bendros Europos vertybės

- A. kadangi Europos Sąjunga yra grindžiama tokiomis vertybėmis kaip pagarba žmogaus orumui, laisvė, demokratija, lygybė, teisinės valstybės principai ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, kaip numatyta ES sutarties 2 straipsnyje, visapusišku pagrindinių teisių ir laisvių paisymu, kaip įtvirtinta Pagrindinių teisių chartijoje ir Europos žmogaus teisių konvencijoje, ir šių teisių, laisvių ir principų teisinės reikšmės pripažinimu, kuri patvirtina būsimas ES prisijungimas prie EŽTK pagal ES sutarties 6 straipsnio 2 dalį;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- B. kadangi ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintos bendros vertybės sudaro ES teritorijoje gyvenančių asmenų ir ypač ES piliečių, nepaisant jų tautybės ir kultūrinės ar religinės priklausomybės, turimų teisių pagrindą ir kadangi tie asmenys gali visapusiškai naudotis šiomis teisėmis tik jei puoselėjamos pagrindinės Europos Sąjungos vertybės ir principai;
- C. kadangi į ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintas vertybes turi būti atsižvelgiama politiniu ir teisiniu lygmenimis, nes tai yra vienas iš būtinų mūsų demokratinės visuomenės pagrindų, todėl visos valstybės narės ir ES institucijos turi aiškiai ir nedviprasmiškai įsipareigoti jų laikytis;
- D. kadangi tokių bendrų vertybių paisymas ir skatinimas yra ne tik esminė Europos Sąjungos tapatybės dalis, bet ir aiški pareiga pagal ES sutarties 3 straipsnio 1 ir 5 dalis, taigi ir *sine qua non* norint tapti ES valstybe nare ir visapusiškai išsaugoti narystės prerogatyvas;
- E. kadangi šalių kandidačių pareigos pagal Kopenhagos kriterijus valstybėms narėms prisijungus prie ES taikomos ir toliau remiantis ES sutarties 2 straipsniu ir lojalaus bendradarbiavimo principu ir kadangi visos valstybės narės turėtų būti nuolat vertinamos, kad būtų patikrinta, ar jos ir toliau paiso ES bendrų vertybių;
- F. kadangi ES sutarties 6 straipsnio 3 dalyje pabrėžiamas faktas, kad pagrindinės teisės, kurias užtikrina EŽTK ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus, ir kadangi tokios teisės yra demokratinę Europos valstybių bendras paveldas ir stiprybė;
- G. kadangi įsigaliojus Lisabonos sutarčiai ir remiantis ES sutarties 6 straipsniu Chartija turi tokią pat teisinę galią kaip ir Sutartis ir tokiu būdu vertybės bei principai tampa apčiuopiamomis ir įgyvendinamomis teisėmis;
- H. kadangi ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje ES institucijoms suteikiama teisė, taikant tiksliai aprašytą procedūrą, vertinti, ar yra aiškus pavojus, kad kuri nors valstybė narė gali šiurkščiai pažeisti 2 straipsnyje nurodytas bendras vertybes, ir imtis politinių veiksmų atitinkamos valstybės atžvilgiu, kad būtų užkirstas kelias pažeidimams ir imtasi teisių gynimo priemonių dėl tokių pažeidimų; kadangi prieš priimdama tokį nutarimą, Taryba, laikydamasi tos pačios procedūros, išklauso tos valstybės narės paaiškinimą;
- I. kadangi ES sutarties 2 straipsnio taikymo sričiai nėra taikomas Chartijos 51 straipsnio 1 dalyje numatytas apribojimas, o ES sutarties 7 straipsnis neapribojamas politikos sritimis, kurias reglamentuoja ES teisė, ir kadangi dėl šios priežasties ES gali imtis veiksmų, jei pažeidžiamos bendros vertybės ar yra aiškus pavojus, kad jos bus pažeistos, srityse, kurios patenka į valstybių narių kompetenciją;
- J. kadangi remiantis 4 straipsnio 3 dalyje numatytu lojalaus bendradarbiavimo principu valstybės narės sudaro sąlygas Sąjungos užduotims įgyvendinti ir nesiima jokių priemonių, kurios galėtų trukdyti siekti Sąjungos tikslų, įskaitant tikslą gerbti ir skatinti Sąjungos bendras vertybes;
- K. kadangi pagarba Sąjungos bendroms vertybėms glaudžiai susijusi su ES įsipareigojimu siekti įvairovės, todėl Sąjunga yra įsipareigojusi gerbti „valstybių narių lygybę prieš Sutartis bei nacionalinį jų savitumą, neatsiejamą nuo pagrindinių politinių bei konstitucinių jų struktūrų“, kaip nustatyta ES sutarties 4 straipsnio 2 dalyje; kadangi ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintos Europos pagrindinės vertybės kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, taigi jų negalima priešpastatyti ES sutarties 4 straipsnyje įtvirtintam įsipareigojimui, nes jos sudaro pamatą, kuriuo remdamosi valstybės narės gali gerbti ir plėtoti savo nacionalinį savitumą;
- L. kadangi pagal Sutartis pagarba nacionaliniam savitumui (ES sutarties 4 straipsnio 2 dalis) ir skirtingoms valstybių narių teisinėms sistemoms ir tradicijoms (SESV 67 straipsnis) yra iš esmės susijusi su lojalaus bendradarbiavimo (ES sutarties 4 straipsnio 3 dalis), tarpusavio pripažinimo (SESV 81 ir 82 straipsniai), taigi ir abipusio pasitikėjimo bei pagarbos kultūros ir kalbų įvairovei (ES sutarties 3 straipsnio 3 dalis) principais;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- M. kadangi to, kad valstybė narė pažeidžia Sąjungos bendrus principus ir vertybes, negalima pateisinti nacionalinėmis tradicijomis ar nacionalinės tapatybės išraiška, kai dėl tokio pažeidimo pakenkiama principams ir vertybėms, kurie yra esminiai Europos integracijai, pvz., demokratijos vertybėms, teisinės valstybės principams ar abipusio pripažinimo principui, nurodant, kad ES sutarties 4 straipsnio 2 dalis yra taikoma tik jei valstybė narė paiso ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių;
- N. kadangi Sąjungos tikslas išsaugoti ir skatinti savo vertybes santykiuose su platesniu pasauliu, kaip numatyta ES sutarties 3 straipsnio 5 dalyje, sustiprinamas konkrečiu įsipareigojimu Sąjungai imtis veiksmų tarptautinėje arenoje remiantis principais, paskatinusiais jos pačios sukūrimą, vystymąsi ir plėtrą: demokratiją, teisinės valstybės principus, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių visuotinumą ir nedalomumą (ES sutarties 21 straipsnio 1 dalis);
- O. kadangi būtų pakenkta ne tik valstybių narių ir ES patikimumui tarptautinėje arenoje, bet ir Sąjungos tikslams vykdant išorės veiksmus, jei valstybės narės negalėtų ar nenorėtų laikytis standartų, kuriems jos pritarė ir kurių pačios Sutartimi įsipareigojo laikytis;
- P. kadangi valstybių narių pagarba toms pačioms pagrindinėms vertybėms yra būtina sąlyga norint užtikrinti abipusį pasitikėjimą ir tinkamą tarpusavio pripažinimo principo veikimą, kuris yra labai svarbus kuriant ir vystant vidaus rinką, taip pat Europos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, ir kadangi bet koks bandymas nepaisyti bendrų vertybių ar jas silpninti daro neigiamą poveikį visai Europos ekonominės, socialinės ir politinės integracijos proceso sąrangai;
- Q. kadangi laikantis ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų, Sutarčių ir Pagrindinių teisių chartijų preambulėse paskelbtų bei EŽTK preambulėje ir Europos Tarybos statuto 3 straipsnyje minimų bendrų vertybių turi būti atskirtos nepriklausomų institucijų galios remiantis tinkamai veikiančia stabdžių ir atsvarų sistema, ir kadangi šiuos principus sudaro šie pagrindiniai elementai: pagarba teisėtumui, įskaitant skaidrų, atskaitingą ir demokratinį teisės aktų priėmimo procesą, teisinis tikrumas, tvirta atstovaujamosios demokratijos sistema, kuri pagrįsta laisvais rinkimais ir pagal kurią paisoma opozicijos teisių, veiksminga teisės aktų atitikties konstitucijai kontrolė, veiksminga, skaidri, dalyvaujamoji ir atskaitinga vyriausybė ir administracija, nepriklausomos ir nešališkos teisminės institucijos, nepriklausoma žiniasklaida ir pagarba pagrindinėms teisėms;
- R. kadangi Komisija, vadovaudamasi ES sutarties 17 straipsniu, „užtikrina, kad Sutartys [...] būtų taikomos“, ir „prižiūri Sąjungos teisės taikymą kontroliuojant Europos Sąjungos Teisingumo Teismui“;

Reformos Vengrijoje

- S. kadangi Vengrija buvo pirmoji buvusi komunistinė šalis, prisijungusi prie EŽTK, ir kaip ES valstybė narė pirmoji 2007 m. gruodžio 17 d. ratifikavo Lisabonos sutartį ir kadangi Vengrija aktyviai dalyvavo Konvento ir Tarpvyriausybinių konferencijų darbe 2003 ir 2004 m., kai be kitų klausimų buvo rengiamas ES sutarties 2 straipsnio tekstas, ir ėmėsi iniciatyvos, dėl kurios buvo ištrauktos mažumoms priklausančių asmenų teisės;
- T. kadangi per šimtametę Vengrijos istoriją taikus įvairių tautybių ir tautinių grupių gyvenimas drauge darė teigiamą poveikį tautos kultūrinių vertybių gausai ir gerovei; kadangi Vengrija raginama tęsti šią tradiciją ir ryžtingai užkirsti kelią bet kokioms pastangoms diskriminuoti atskiras grupes;
- U. kadangi Vengrija taip pat yra Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto ir kitų tarptautinių teisių dokumentų, kurie įpareigoja ją gerbti ir įgyvendinti tarptautinius demokratinius principus, šalis;
- V. kadangi po 2010 m. visuotinių rinkimų Vengrijoje valdančioji dauguma gavo daugiau nei du trečdalius vietų parlamente ir todėl galėjo greitai inicijuoti intensyvią teisėkūros veiklą siekiant pertvarkyti visą šalies konstitucinę tvarką (ankstesnė Konstitucija buvo pakeista iš dalies dvylika kartų, o Pagrindinis įstatymas – 4 kartus) ir taip iš esmės pakeisti institucinę ir teisinę sistemą bei daugelį esminių ne tik visuomeninio, bet ir privataus gyvenimo aspektų;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- W. kadangi visos Europos Sąjungos valstybės narės gali visiškai laisvai persvarstyti savo konstitucijas ir kadangi pati demokratinės kaitos prasmė yra ta, kad nauja vyriausybė gali priimti teisės aktus, atspindinčius tautos valią, tos vyriausybės vertybes ir politinius išsipareigojimus, paisant Europos Sąjungoje vyraujančių demokratijos ir teisinės valstybės vertybių bei principų; kadangi visose valstybėse narėse yra taikomos specialios konstitucijos nuostatų keitimo procedūros, kurios yra daug sudėtingesnės, palyginti su paprastųjų įstatymų keitimo procedūromis, visų pirma naudojant kvalifikuotą balsų daugumą, papildomus sprendimų priėmimo procesus, papildomo laiko skyrimą ir referendumus;
- X. kadangi demokratinė tradicijų Europos istorija rodo, kad konstituciją pertvarkyti reikia itin atidžiai ir tinkamai atsižvelgiant į procedūras ir garantijas, kuriomis siekiama išsaugoti, be kita ko, teisinės valstybės, valdžių padalijimo ir teisinių normų hierarchijos principus, nes konstitucija – tai aukščiausias šalies įstatymas;
- Y. kadangi išsamių ir sistemingų konstitucinių ir institucinių reformų, kurias naujoji Vengrijos vyriausybė ir parlamentas atliko per nepaprastai trumpą laikotarpį, mastas neturi precedento ir tai paaiškina, kodėl tiek daug Europos institucijų ir organizacijų (Europos Sąjunga, Europos Taryba, ESBO) mano, kad reikia įvertinti kai kurių reformų poveikį; kadangi valstybėms narėms neturi būti taikomi dvigubai standartai, taigi padėtis kitose valstybėse narėse taip pat turėtų būti stebima, laikantis valstybių narių lygiateisiškumo Sutarčių atžvilgiu principo;
- Z. kadangi reikia vesti Europos institucijų ir Vengrijos valdžios institucijų dialogą, pagrįstą atvirumu, įtrauktimi, solidarumu ir abipuse pagarba, atsižvelgiant į minėtas bendras demokratines vertybes;
- AA. kadangi visų pirma tais atvejais, kai tenka nagrinėti atvejį, kai viena valstybė narė gali būti šiurkščiai pažeidusi Sąjungos vertybes, Komisija, vykdydama savo pareigą prižiūrėti Sąjungos teisės aktų taikymą, privalo veikti turėdama aukščiausią kompetenciją, gerbdama kitų veikėjų nepriklausomybę, ir imtis veiksmų deramai uoliai, nedelsdama ir labai sparčiai;

Pagrindinis įstatymas ir Pereinamojo laikotarpio nuostatos

- AB. kadangi Vengrijos Pagrindinio įstatymo, kuris buvo priimtas 2011 m. balandžio 18 d. ir už kurį balsavo tik valdančiosios koalicijos nariai remiantis valdančiosios koalicijos atstovų parengtu teksto projektu, priėmimas įvyko per trumpą laiką – 35 kalendorines dienas nuo pasiūlymo (T/2627) pateikimo parlamente, ir taip buvo apribotos galimybės vesti išsamias ir esmines diskusijas apie teksto projektą su opozicinėmis partijomis ir pilietine visuomene;
- AC. kadangi Vengrijos parlamentui 2011 m. kovo 14 d. buvo pateiktas išrinktų FIDESZ/KDNP koalicijos atstovų paruoštas konstitucijos projektas, o ne darbo dokumentas, parengtas vadovaujantis *ad hoc* parlamentinio komiteto svarstymais, nors toks komitetas buvo įsteigtas specialiai naujam Pagrindiniam įstatymui rengti; taigi dėl to dar labiau paaštrėjo trūkstamo konsultavimosi su opozicija problema;
- AD. kadangi nacionalinę konsultaciją dėl konstitucijos rengimo sudarė tik valdančiosios partijos parengtas dvylikos klausimų apie labai konkrečius dalykus sąrašas, kuris buvo sudarytas taip, kad atsakymai į klausimus galėjo būti savaimė suprantami, ir kadangi konsultuojantis nebuvo pateiktas Pagrindinio įstatymo teksto projektas;
- AE. kadangi Vengrijos Pagrindinių teisių komisarui pateikus konstitucinę peticiją Vengrijos Konstitucinis teismas 2012 m. gruodžio 28 d. (Sprendimu Nr. 45/2012) panaikino daugiau kaip du trečdalius Pereinamojo laikotarpio nuostatų teksto, nes atitinkamos nuostatos nebuvo pereinamojo pobūdžio;
- AF. kadangi pagal Ketvirtąjį Pagrindinio įstatymo dalinį pakeitimą, priimtą 2013 m. kovo 11 d., į Pagrindinio įstatymo tekstą įtraukta didžioji dalis Konstitucinio teismo panaikinto Pereinamojo laikotarpio nuostatų teksto ir kitos nuostatos, kurios anksčiau buvo pripažintos prieštaraujančiomis Konstitucijai;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

Itin dažnas konstitucinių įstatymų naudojimas

- AG. kadangi Vengrijos Pagrindiniame įstatyme nurodytos 26 teminės sritys, kurios turi būti apibrėžtos konstituciniais įstatymais (t. y. įstatymais, kuriems priimti reikalinga dviejų trečdalių dauguma), kurie apima įvairiausių klausimus, susijusius su Vengrijos institucine sistema, naudojimusi pagrindinėmis teisėmis ir svarbiais visuomeninio reguliavimo aspektais;
- AH. kadangi priėmus Pagrindinį įstatymą parlamentas patvirtino 49 konstitucinius įstatymus ⁽¹⁾ (per pusantrų metų);
- AI. kadangi daugelis klausimų, pvz., konkretūs šeimos teisės aspektai, mokesčių ir pensijų sistemos, kuriems paprastai taikoma įprasta teisėkūros sprendimų priėmimo tvarka, reglamentuojami konstitucinių įstatymų;

Įstatymų priėmimas skubos tvarka, pavienių parlamento narių įstatymų projektų pateikimo praktika, parlamentinės diskusijos

- AJ. kadangi svarbūs teisės aktai, įskaitant Pagrindinį įstatymą, jo Antrąjį ir Ketvirtąjį dalinius pakeitimus, Pagrindinio įstatymo pereinamojo laikotarpio nuostatas ir daugelį konstitucinių įstatymų, buvo priimti remiantis pavienių parlamento narių pateiktais įstatymų projektais, kuriems netaikomos taisyklės, nustatytos 2010 m. įstatyme Nr. CXXXI dėl pilietinės visuomenės dalyvavimo rengiant teisės aktus ir Viešojo administravimo ir teisingumo ministro įsakyme Nr. 24/2011 dėl preliminarus ir *ex post* poveikio vertinimo, todėl pagal šią supaprastintą tvarką priimti teisės aktai su visuomene aptariami tik iš dalies;
- AK. kadangi dėl didelio per labai trumpą laiką priimtų konstitucinių įstatymų, įskaitant teisės aktus dėl Vengrijos teisėjų teisinio statuso ir darbo užmokesčio ir dėl Vengrijos teismų organizavimo ir administravimo, taip pat teisės aktus dėl religijos ar tikėjimo laisvės ir dėl Vengrijos nacionalinio banko, skaičiaus neišvengiamai apribotos galimybės tinkamai konsultuotis su opozicinėmis partijomis ir pilietine visuomene, įskaitant atitinkamais atvejais darbdavių organizacijas, profesines sąjungas ir interesų grupes;
- AL. kadangi 2012 m. įstatymu Nr. XXXVI dėl Nacionalinės Asamblėjos parlamento pirmininkui suteikiama plati diskrecijos teisė riboti parlamento narių laisvę kalbėti parlamente;

Stabdžių ir atsvarų sistemos silpnėjimas. Konstitucinis teismas, parlamentas ir Duomenų apsaugos institucija

- AM. kadangi Pagrindiniu įstatymu nustatyta galimybė teikti dviejų naujų rūšių konstitucinius skundus Konstituciniam teismui, o *actio popularis* (ieškinyš viešajam interesui ginti) atliekant *ex post* peržiūrą panaikinamas;
- AN. kadangi 2013 m. LXXII įstatymas dėl naujų taisyklių ir reglamentų, susijusių su tėvynės saugumo priežiūra, sukūrimo paskelbtas 2013 m. birželio 3 d.; kadangi dėl šio akto kilo susirūpinimas, kurį visų pirma išreiškė Vengrijos generalinio prokuroro pavaduotojas, dėl valdžių padalijimo, teisminių institucijų nepriklausomumo, pagarbos privačiam ir šeiminiam gyvenimui ir teisės į veiksmingą teisinę gynybą principų laikymosi;
- AO. kadangi remiantis Pagrindiniu įstatymu Konstitucinio teismo galios atlikti su biudžetu susijusių įstatymų konstitucingumo peržiūrą *ex post* dėl esminių aspektų buvo iš esmės apribotos baigtinio teisių sąrašo pažeidimais, taip sudarant kliūčių peržiūrėti kitų pagrindinių teisių, pvz., teisės į nuosavybę, teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisės nebūti diskriminuojamam, pažeidimų konstitucingumą;
- AP. kadangi Ketvirtasis Pagrindinio įstatymo dalinis pakeitimas nepalietė jau turimos Konstitucinio teismo teisės atlikti Pagrindinio įstatymo dalinių pakeitimų peržiūrą procedūriniu pagrindu ir kadangi juo panaikinama Teismo teisė ateityje atlikti konstitucinių dalinių pakeitimų peržiūrą iš esmės;

⁽¹⁾ Šie įstatymai apima konstitucinius įstatymus, kurių nuostatomis priimti reikalinga dviejų trečdalių dauguma, konstitucinius įstatymus, kurių specialios nuostatos turi būti priimtoms paprasta dauguma, ir teisės aktus, kurių specialios nuostatos turi būti priimtoms dviejų trečdalių balavime dalyvaujančių parlamento narių dauguma.

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- AQ. kadangi savo minėtame sprendime Nr. 45/2012 Konstitucinis teismas nusprendė, kad „konstitucinis teisėtumas apima ne tik procedūrinius, formaliuosius ir viešosios teisės galiojimo reikalavimus, bet ir *esminius reikalavimus*. Demokratinės teisės valstybės konstituciniai kriterijai kartu yra ir konstitucinės vertybės, principai ir pagrindinės demokratinės laisvės, įtvirtintos tarptautinėse sutartyse ir priimtose bei pripažįstamos demokratiškos valstybių bendrijose, taip pat jie užtikrinami kaip *ius cogens*, o tai iš dalies reiškia tą patį. Tam tikrais atvejais Konstitucinis teismas gali netgi nagrinėti laisvą *esminių* reikalavimų, garantijų ir demokratiškos valstybių, veikiančių pagal teisinės valstybės principus, vertybių vykdymo užtikrinimą ir nustatymą konstituciniuose teisės aktuose“ (Sprendimo IV.7 punktą);
- AR. kadangi Ketvirtuoju Pagrindinio įstatymo daliniu pakeitimu toliau numatoma, kad Konstitucinio teismo sprendimai, priimti prieš įsigaliojant Pagrindiniam įstatymui, atšaukiami ir tokiu būdu aiškiai prieštaraujama Konstitucinio teismo sprendimui Nr. 22/2012, kuriame Teismas nustatė, kad jo pareiškimai dėl pagrindinių vertybių, žmogaus teisių ir laisvių ir konstitucinių institucijų, kurios nebuvo iš esmės pakeistos Pagrindiniu įstatymu, lieka galioti; kadangi Ketvirtuoju Pagrindinio įstatymo daliniu pakeitimu į Pagrindinį įstatymą vėl įtraukiama keletas nuostatų, kurios anksčiau Konstitucinio teismo buvo paskelbtos prieštaraujančiomis Konstitucijai;
- AS. kadangi neparlamentinei įstaigai Biudžeto tarybai, turinčiai ribotą demokratinį teisėtumą, suteikti įgaliojimai vetuoti bendrojo biudžeto priėmimą, taip apribojama demokratiškai išrinktos įstatymų leidžiamosios valdžios veiksmų apimtis ir leidžiama Respublikos prezidentui paleisti parlamentą;
- AT. kadangi naujuoju 2011 m. liepos mėn. priimtu Informacijos laisvės įstatymu panaikinta Duomenų apsaugos ir informacijos laisvės komisaro institucija, prieš laiką nutraukiant šešerių metų trukmės komisaro kadenciją ir jo įgaliojimus perduodant naujai įsteigtai Nacionalinei duomenų apsaugos agentūrai; kadangi šiuos pakeitimus šiuo metu nagrinėja Europos Sąjungos Teisingumo Teismas;
- AU. kadangi 2012 m. birželio 8 d. Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą prieš Vengriją ir paskelbė, kad Vengrija neįvykdė savo įsipareigojimo pagal Direktyvą 95/46/EB, nes pašalino duomenų apsaugos priežiūros pareigūną iš pareigų prieš pasibaigiant jo mandatui ir taip sukėlė pavojų įstaigos nepriklausomumui;

Teisminių institucijų nepriklausomumas

- AV. kadangi, remiantis Pagrindiniu įstatymu ir Pereinamojo laikotarpio nuostatomis, šešerių metų trukmės buvusio Aukščiausiojo teismo (pervadinto „Kúria“) pirmininko mandatas buvo prieš laiką nutrauktas po dvejų metų;
- AW. kadangi 2012 m. liepos 2 d. Vengrija iš dalies pakeitė konstitucinius įstatymus dėl teisminių institucijų (2011 m. įstatymas Nr. CLXI dėl teismų organizavimo ir administravimo ir 2011 m. įstatymas Nr. CLXII dėl teisėjų teisinio statuso ir darbo užmokesčio) ir iš dalies įgyvendino Venecijos komisijos rekomendacijas;
- AX. kadangi Pagrindiniame įstatyme nereglamentuojamos svarbiausios teisėjų nepriklausomumą užtikrinančios priemonės, t. y. nepašalinamumas, garantuota kadencija, valdymo organų struktūra ir sudėtis, bet jos kartu su išsamiais teisminių institucijų organizavimo ir administravimo taisyklėmis vis dar nustatytos iš dalies pakeistuose konstituciniuose įstatymuose;
- AY. kadangi Konstitucinio teismo nepriklausomumas nenumatytas Vengrijos Pagrindiniame įstatyme, jame taip pat nenumatytas teisminių institucijų administracijos nepriklausomumas;
- AZ. kadangi konstitucinių įstatymų dėl teisminių institucijų daliniu pakeitimu, susijusiu su Nacionalinės teismų administracijos pirmininko įgaliojimais perduoti bylas iš kompetentingo teismo į kitą teismą, kad užtikrintų bylų išnagrinėjimą per pagrįstą laikotarpį, nėra nustatyti objektyvūs norminiai bylų perdavimo kriterijai;
- BA. kadangi, įsigaliojus Pagrindiniam įstatymui ir Pereinamojo laikotarpio nuostatomis bei 2011 m. konstituciniam įstatymui Nr. CLXII dėl teisėjų teisinio statuso ir darbo užmokesčio, privalomas teisėjų pensinis amžius buvo sumažintas nuo 70 iki 62 metų;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- BB. kadangi 2012 m. lapkričio 6 d. priimtame Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendime nustatoma, kad radikalus Vengrijos teisėjų, prokurorų ir notarų pensinio amžiaus sumažinimas nuo 70 iki 62 metų yra nepateisinama diskriminacija dėl amžiaus, ir kadangi 2012 m. birželio 20 d. dvi Vengrijos teisėjų grupės pateikė du skundus EŽTT prašydamos nuspręsti, kad Vengrijos teisės aktai dėl teisėjų pensinio amžiaus sumažinimo pažeidžia EŽTK;
- BC. kadangi 2013 m. kovo 11 d. Vengrijos parlamentas priėmė 2013 m. įstatymą Nr. XX, kuriuo iš dalies pakeičiamos amžiaus ribos siekiant iš dalies laikytis 2012 m. liepos 16 d. Vengrijos Konstitucinio teismo ir 2012 m. lapkričio 6 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimų;

Rinkimų reforma

- BD. kadangi parlamente valdančioji dauguma vienpusiškai pertvarkė rinkimų sistemą, nemėgindami pasiekti sutarimą su opozicija;
- BE. kadangi vykdydamas paskutinę rinkimų reformą Vengrijos parlamentas 2012 m. lapkričio 26 d., remdamasis pavienio parlamento nario įstatymo projektu, priėmė Rinkimų procedūros įstatymą, kuriuo siekiama pakeisti ankstesnę automatinę visų piliečių, kurių gyvenamoji vieta yra Vengrijoje, dalyvavimo rinkimuose registraciją, nustatant savanoriškos registracijos sistemą, kaip būtiną sąlygą asmeniui pasinaudoti balsavimo teise;
- BF. kadangi tą pačią dieną kaip ir įstatymo dėl rinkimų procedūros projektas, t. y. 2012 m. rugsėjo 18 d., taikant pavienio parlamento nario įstatymo projekto teikimo procedūrą, buvo pateiktas Antrasis Pagrindinio įstatymo dalinis pakeitimas, kuriuo įtvirtinamas rinkėjų registracijos reikalavimas, ir jis patvirtintas 2012 m. spalio 29 d.;
- BG. kadangi 2012 m. birželio 15 ir 16 d. Venecijos komisija, ESBO ir Demokratiškos institucijų ir žmogaus teisių biuras (ODIHR) parengė bendrą nuomonę dėl įstatymo dėl Vengrijos parlamento narių rinkimų;
- BH. kadangi 2012 m. gruodžio 6 d. Respublikos prezidentui pateikus peticiją Konstitucinis teismas nustatė, kad registracijos reikalavimas reiškia nereikalingą Vengrijos gyventojų balsavimo teisių apribojimą ir todėl prieštarauja Konstitucijai;
- BI. kadangi Konstitucinis teismas, nusprendęs, kad užsienyje gyvenančių piliečių, kaip rinkėjų, registracija yra pagrįsta, savo 2013 m. sausio 4 d. sprendime nustatė, kad galimybės rinkėjams, neturintiems gyvenamosios vietos Vengrijoje, užsiregistruoti panaikinimas yra diskriminacinis ir kad nuostatos, kuriomis rinkimų kampanijos metu politinę reklamą leidžiama skelbti tik valstybinėse žiniasklaidos priemonėse, ir taisyklės, kuriomis draudžiama per šešias rinkimams skirtas dienas skelbti visuomenės nuomonės apklausas, neproporcingai riboja saviraiškos ir spaudos laisvę;

Žiniasklaidos teisės aktai

- BJ. kadangi Europos Sąjungos pagrindas – demokratijos vertybės ir teisinės valstybės principai ir todėl ji užtikrina ir skatina saviraiškos ir informacijos laisvę, kaip įtvirtinta Chartijos 11 straipsnyje ir EŽTK 10 straipsnyje, ir kadangi šios teisės apima laisvę reikšti nuomonę ir laisvę gauti ir perduoti informaciją be jokios valstybinių institucijų kontrolės, kišimosi ar spaudimo;
- BK. kadangi EŽTT nustatė, kad pozityvi valstybių narių pareiga yra užtikrinti žiniasklaidos pliuralizmą, kaip numatyta EŽTK 10 straipsnyje, ir kadangi konvencijos nuostatos panašios į Chartijos, kuri sudaro *acquis communautaire* dalį, 11 straipsnio nuostatas;
- BL. kadangi savarankiška ir stipri viešoji erdvė, pagrįsta nepriklausoma ir pliuralistine žiniasklaida, sudaro reikalingas sąlygas, kuriomis gali klestėti kolektyvinės pilietinės visuomenės laisvės, pvz., susirinkimų ir asociacijų teisė, taip pat individualios laisvės, pvz., saviraiškos teisė, teisė susipažinti su informacija, ir kadangi žurnalistų neturėtų varžyti savininkų, valdytojų ir valdžios spaudimas bei finansiniai grėsinimai;
- BM. kadangi Europos Taryba ir ESBO, pateikdamos deklaracijas, rezoliucijas, rekomendacijas, nuomones ir pranešimus žiniasklaidos laisvės, pliuralizmo ir koncentracijos temomis, sukūrė svarbų bendrą visos Europos minimalių standartų rinkinį šioje srityje;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- BN. kadangi valstybės narės yra įsipareigojusios nuolat skatinti ir saugoti nuomonės, saviraiškos, informacijos ir žiniasklaidos laisvę ir kadangi tais atvejais, kai šioms laisvėms gresia rimtas pavojus ar jos pažeidžiamos valstybėje narėje, Sąjunga įsipareigojusi laiku ir veiksmingai įsikišti remdamasi savo Sutartyse ir Chartijoje įtvirtinta kompetencija, kad apsaugotų Europos demokratinę ir pliuralistinę santvarką ir pagrindines teises;
- BO. kadangi Parlamentas nuolat reiškė savo susirūpinimą dėl žiniasklaidos laisvės, pliuralizmo ir koncentracijos ES ir jos valstybėse narėse;
- BP. kadangi dėl daugelio Vengrijos žiniasklaidos įstatymo nuostatų kritiką išreiškė Parlamentas ir Komisija, ESBO atstovas žiniasklaidos laisvės klausimais ir Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras, taip pat Europos Tarybos generalinis sekretorius, JT specialusis pranešėjas teisės ir nuomonės ir žodžio laisvę skatinimo ir apsaugos klausimais ir daugelis tarptautinių ir nacionalinių žurnalistų organizacijų, redaktorių ir leidėjų, žmogaus teisių ir pilietinių laisvių srityje veikiančių NVO ir valstybės narės;
- BQ. kadangi kritika daugiausia buvo susijusi su įstatymais, kurie priimti pagal pavienių parlamento narių įstatymų projektų teikimo procedūrą, labai stiprios hierarchijos žiniasklaidos priežiūros struktūra, reguliavimo institucijos pirmininko įgaliojimais, nuostatų, užtikrinančių šios institucijos nepriklausomumą, stoka, plačiomis šios institucijos reguliavimo ir sankcijų skyrimo galiomis, stipriu tam tikrų nuostatų poveikiu programų turiniui, konkrečių žiniasklaidos priemonių šakų reglamentavimo stoka, neskaidriu konkursų licencijoms suteikti procesu, normų neapibrėžtumu, kuris gali būti panaudotas šališkam jų taikymui ir vykdymui;
- BR. kadangi savo 2011 m. kovo 10 d. rezoliucijoje dėl Vengrijos žiniasklaidos įstatymo Parlamentas pabrėžė, kad Vengrijos žiniasklaidos įstatymo galiojimas turėtų būti skubiai sustabdytas ir jis turėtų būti peržiūrėtas atsižvelgiant į Komisijos, ESBO ir Europos Tarybos pastabas ir pasiūlymus, ir kadangi Parlamentas paragino Komisiją toliau atidžiai stebėti ir vertinti iš dalies pakeisto Vengrijos žiniasklaidos įstatymo atitiktį Europos teisės aktams ir ypač Chartijai;
- BS. kadangi Europos Tarybos žmogaus teisių komisaras pabrėžė, kad būtina keisti teisės aktus siekiant užkirsti kelią žiniasklaidos laisvės suvaržymui, pavyzdžiui, nurodymams, kokia informacija ir žinių pranešimai turi būti pateikiami įvairiomis žiniasklaidos priemonėmis, sankcijų žiniasklaidos priemonėms nustatymui, spaudos laisvės prevenciniams apribojimams per registravimo reikalavimus bei žurnalistų informacijos šaltinių apsaugos išimtims, ir kadangi, kalbant apie žiniasklaidos nepriklausomumą ir pliuralizmą, jis pabrėžė būtinybę spręsti tokias problemas kaip susilpnintos konstitucinės pliuralizmo garantijos, žiniasklaidos reguliavimo institucijų nepriklausomumo stoka, taip pat apsaugos priemonių, užtikrinančių visuomeninio transliuotojo nepriklausomumą, trūkumas ir veiksmingų nacionalinių teisių gynimo priemonių, skirtų žiniasklaidos subjektams, kuriems skiriami Žiniasklaidos tarybos sprendimai, trūkumas;
- BT. kadangi Komisija išreiškė susirūpinimą dėl Vengrijos žiniasklaidos įstatymo suderinamumo su Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva ir apskritai su *acquis communautaire*, ypač kalbant apie subalansuoto informacijos teikimo reikalavimą, taikomą visiems audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikėjams, ir iškėlė abejonių dėl šio įstatymo suderinamumo su proporcingumo principu bei pagarba pagrindinėms saviraiškos ir informacijos teisėms, įtvirtintoms Pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnyje, taip pat su kilmės šalies principu ir registravimo reikalavimais, ir kadangi 2011 m. kovo mėn. po derybų su Komisija Vengrijos parlamentas iš dalies pakeitė įstatymą, atsižvelgdamas į Komisijos nurodytus aspektus;
- BU. kadangi ESBO išreiškė rimtų abejonių dėl Vengrijos teisės aktų teritorinės ir materialinės taikymo srities, politiškai homogeninės Žiniasklaidos institucijos ir Žiniasklaidos tarybos sudėties, nustatytų neproporcingų baudų, automatiško nuobaudų taikymo sustabdymo procedūros nebuvimo tais atvejais, kai prieš Žiniasklaidos tarybos nustatytą sprendimą pateiktas apeliacinis skundas teismui, žurnalistinių šaltinių konfidencialumo principo pažeidimo ir šeimos vertybių apsaugos;
- BV. kadangi ESBO rekomendacijose⁽¹⁾ buvo pasiūlyta iš įstatymų pašalinti teisinį reikalavimą dėl subalansuoto informacijos teikimo ir kitus nurodymus dėl turinio, užtikrinti redaktorių nepriklausomumą, užtikrinti, kad skirtingoms žiniasklaidos rūšims (spaudai, radijui ir televizijai bei internetui) būtų taikomos skirtingos taisyklės, pašalinti perteklinius registravimo reikalavimus, užtikrinti, kad reguliavimo institucija būtų nepriklausoma ir

⁽¹⁾ 2011 m. vasario 28 d. Vengrijos vyriausybei išsiųsta teisinė analizė: <http://www.osce.org/fom/75990>.
Taip pat žr. 2010 m. rugsėjo mėn. analizę ir įvertinimą: <http://www.osce.org/fom/71218>

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

kompetentinga, užtikrinti, kad vykstant žiniasklaidos sektorių valdančių organų skyrimo procesui būtų laikomasi pliuralizmo ir objektyvumo principų, nepriskirti spaudos priemonių reguliavimo institucijos jurisdikcijai ir veiksmingai skatinti savireguliaciją;

- BW. kadangi, nepaisant to, kad 2011 m. po derybų su Europos Komisija ir 2012 m. gegužės mėn. po 2011 m. gruodžio mėn. Konstitucinio teismo sprendimo, kuriuo keletas nuostatų, susijusių su spaudos priemonių turinio reguliavimu, žurnalistų informacijos šaltinių apsauga, duomenų teikimo reikalavimu ir Žiniasklaidos ir telekomunikacijų komisaro institucija, pripažįstamos prieštaraujančiomis Konstitucijai, buvo priimti įstatymų daliniai pakeitimai, ESBO atstovas žiniasklaidos laisvės klausimais pareiškė, kad keli daliniai pakeitimai buvo pateikti ir patvirtinti skubos tvarka, nepasitarus su suinteresuotosiomis šalimis, ir kad nebuvo patobulinti esminiai įstatymo elementai, ypač dėl Žiniasklaidos institucijos ir Žiniasklaidos tarybos pirmininko ir narių skyrimo, jų įgaliojimų dėl radijo ir televizijos priemonių turinio, didelių baudų skyrimo, taip pat dėl nesamų apsaugos priemonių visuomeninių transliuotojų finansiniam ir redaktorių saugumui užtikrinti;
- BX. kadangi, nors 2011 m. kovo mėn. priimti su žiniasklaida susijusių teisės aktų pakeitimai įvertinti palankiai, JT specialusis pranešėjas teisės į nuomonės ir žodžio laisvę skatinimo ir apsaugos klausimais pabrėžė būtinybę spręsti likusius nerimą keliančius klausimus, susijusius su žiniasklaidos turinio reguliavimu, nepakankamomis garantijomis, kad būtų užtikrintas Žiniasklaidos tarnybos nepriklausomumas ir nešališkumas, per didelėmis baudomis ir kitomis administracinėmis sankcijomis, žiniasklaidos įstatymo taikymu visoms žiniasklaidos rūšims, įskaitant spaudą ir internetą, registravimo reikalavimais ir nepakankama žurnalistų informacijos šaltinių apsauga;
- BY. kadangi Europos Tarybos ekspertų pateiktoje analizėje⁽¹⁾ (kurioje buvo įvertinta žiniasklaidos įstatymų su 2012 m. siūlytais pakeitimais atitiktis Europos Tarybos dokumentams, kuriais nustatomi žiniasklaidos ir žodžio laisvės standartai) rekomenduojama atidžiai peržiūrėti, patikslinti ir tam tikrais atvejais panaikinti konkrečias nuostatas dėl registravimo ir skaidrumo, turinio reguliavimo, žinių pranešimo prievolių, informacijos šaltinių apsaugos, visuomeninės žiniasklaidos priemonių ir reguliavimo institucijų;
- BZ. kadangi po ES ir Europos Tarybos generalinio sekretoriaus dialogo pasikeičiant laiškais ir per ekspertų susitikimus 2013 m. vasario mėn. buvo atlikti papildomi teisės aktų daliniai pakeitimai siekiant sustiprinti ir užtikrinti žiniasklaidos reguliavimo institucijų nepriklausomumą, ypač taisyklių, susijusių su Nacionalinės žiniasklaidos ir informacinių ryšių institucijos pirmininko ir Žiniasklaidos tarybos pirmininko skyrimo ir rinkimų sąlygomis bei su atitinkamai kandidatų teikimo procedūra, skiriančiuoju asmeniu ir pakartotiniu skyrimu;
- CA. kadangi Vengrijos valdžios institucijos informavo apie ketinimą persvarstyti taisykles, kuriomis ribojama politinė agitacija per rinkimų kampaniją; kadangi Vengrijos vyriausybė konsultuojasi su Europos Komisija politinės agitacijos klausimu; kadangi vis dėlto Keturtojo daliniu pakeitimu nustatomas platus ir galimai neapibrėžtas draudimas, susijęs su pareiškimais, kuriais siekiama ižvesti grupių, įskaitant Vengrijos tautą, orumą, ir kadangi šis draudimas gali būti naudojamas siekiant savavališkai daryti poveikį žodžio laisvei ir gali turėti gąsdinamąjį poveikį žurnalistams, menininkams ir kt.;
- CB. kadangi Nacionalinės žiniasklaidos ir informacinių ryšių institucija ir Žiniasklaidos taryba neįvertino teisės akto poveikio žurnalistikos kokybei, redaktorių laisvei ir žurnalistų darbo sąlygų kokybei;

Pagarba mažumoms priklausančių asmenų teisėms

- CC. kadangi ES sutarties 2 straipsnyje, be kitų vertybių, aiškiai nurodoma pagarba mažumoms priklausančių asmenų teisėms ir kadangi Sąjunga yra įsipareigojusi propaguoti šias vertybes ir kovoti su socialine atskirtimi, rasizmu, antisemitizmu ir diskriminacija;
- CD. kadangi teisė nebūti diskriminuojamam yra viena iš Chartijos 21 straipsnyje įtvirtintų pagrindinių teisių;

⁽¹⁾ 2012 m. gegužės 11 d. Europos Tarybos ekspertų įvertinimas dėl Vengrijos žiniasklaidos įstatymų: 2010 m. įstatymas Nr. CIV dėl spaudos laisvės ir pagrindinių žiniasklaidos turinio taisyklių ir 2010 m. įstatymas Nr. CLXXXV dėl žiniasklaidos ir žiniasklaidos paslaugų.

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- CE. kadangi valstybių narių atsakomybė užtikrinti, kad būtų gerbiamos visų asmenų pagrindinės teisės, neatsižvelgiant į jų etninę kilmę ar tikėjimą, apima visus viešojo administravimo lygmenis, taip pat ir teisėsaugos institucijas, ir reiškia aktyvų tolerancijos skatinimą ir griežtą tokių reiškių, kaip smurtas dėl rasės, antisemitiniai ir prieš romus nukreipti neapykantą kurstantys pareiškimai, visų pirma oficialiuose ar viešuose forumuose, įskaitant Vengrijos parlamentą, pasmerkimą;
- CF. kadangi dėl teisėsaugos institucijų reakcijos stokos rasinių nusikaltimų atvejais ⁽¹⁾ nepasitikima policijos pajėgomis;
- CG. kadangi reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Vengrijos parlamentas priėmė teisės aktų baudžiamosios ir civilinės teisės srityse, siekdamas kovoti su rasinio nepakantumo propagavimu ir neapykantą kurstančiais pareiškimais;
- CH. kadangi, nors netolerancija romų ir žydų bendruomenių nariams nėra tik su Vengrija susijusi problema ir kadangi kitos valstybės narės patenka į tokią pat keblią padėtį, po pastarojo meto įvykių susirūpinta dažnesniais prieš romus nukreiptų ir antisemitinę neapykantą kurstančių pareiškimų atvejais Vengrijoje;
- CI. kadangi dėl apmokestinimo ir pensijų sistemos sričių teisės aktų įgyvendinimo atgaline data labai padidėjo socialinis pažeidžiamumas ir skurdas, o tai ne tik kelia didelį nerimą tarp gyventojų, bet ir pažeidžia privačias nuosavybės teises bei suvaržo pagrindines piliečių laisves;

Religijos ar tikėjimo laisvė ir bažnyčių pripažinimas

- CJ. kadangi minties, sąžinės ir religijos laisvė, įtvirtinta EŽTK 9 straipsnyje ir Chartijos 10 straipsnyje, yra vienas iš demokratinės visuomenės pagrindų, ir kadangi šiuo atžvilgiu valstybė turėtų atlikti neutralaus ir nešališko teisės išpažinti įvairias religijas, tikėjimus ir laikytis įvairių įsitikinimų užtikrintojo vaidmenį;
- CK. kadangi Bažnyčių įstatymu nustatyta nauja religinių asociacijų ir bažnyčių Vengrijoje reglamentavimo teisinė tvarka, pagal kurią priimti bažnyčių pripažinimo reikalavimai ir toks pripažinimas galimas tik esant išankstiniam parlamento patvirtinimui dviejų trečdalių balsų dauguma;
- CL. kadangi Bažnyčių įstatyme nurodytas įpareigojimas gauti parlamento pripažinimą norint įsteigti bažnyčią Venecijos komisijos ⁽²⁾ buvo laikomas religijos laisvės apribojimu;
- CM. kadangi atgaline data įsigaliojus Bažnyčių įstatymo nuostatoms daugiau nei 300 įregistruotų bažnyčių prarado savo kaip bažnyčios teisinį statusą;
- CN. kadangi kelių religinių bendruomenių ir Vengrijos pagrindinių teisių komisaro prašymu Konstitucinis teismas išnagrinėjo Bažnyčių įstatymo nuostatų atitiktį Konstitucijai ir savo 2013 m. vasario 26 d. sprendime Nr. 6/2013 paskelbė kai kurias jų prieštaraujančiomis Konstitucijai ir anuliavo jas atgaline data;
- CO. kadangi minėtame sprendime Konstitucinis teismas, nesvarstydamas parlamento teisės nurodyti esmines sąlygas bažnyčiai pripažinti, laikėsi nuomonės, kad dėl bažnyčios statuso pripažinimo balsuojant parlamente gali būti priimti politiškai šališki sprendimai, ir kadangi Konstitucinis teismas paskelbė, kad įstatyme nenurodytas joks įpareigojimas pateikti išsamų sprendimo, pagal kurį atmetamas bažnyčios statuso pripažinimas, pagrindimą, kad parlamento veiksams nenustatomi jokie terminai ir kad įstatymu neužtikrinama galimybė taikyti veiksmingas teisės gynimo priemonės tais atvejais, kai bažnyčios statuso pripažinimas atmetamas arba nepriimama jokie sprendimo;

⁽¹⁾ JT specialiojo pranešėjo ataskaita apie šiuolaikines rasizmo, rasinės diskriminacijos, ksenofobijos ir susijusios netolerancijos formas (A/HRC/20/33/Add. 1).

⁽²⁾ 2012 m. kovo 19 d. Venecijos komisijos nuomonė Nr. 664/2012 dėl 2011 m. įstatymo Nr. CCVI dėl teisės į sąžinės ir religijos laisvę ir dėl Vengrijos bažnyčių teisinės padėties, pavadinimų ir religinių bendruomenių (CDL-AD(2012)004).

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- CP. kadangi Ketvirtuoju Pagrindinio įstatymo daliniu pakeitimu, patvirtintu praėjus dviem savaitėms nuo Konstitucinio teismo sprendimo, iš dalies pakeistas Pagrindinio įstatymo VII straipsnis ir konstituciniu lygmeniu įtvirtinti parlamento įgaliojimai priimti konstitucinius įstatymus siekiant pripažinti tam tikras į religinę veiklą ištraukusias organizacijas kaip bažnyčias, taip ignoruojant Konstitucinio teismo sprendimą;

II. Vertinimas

Vengrijos Pagrindinis įstatymas ir jo įgyvendinimas

1. primena, kad teisėtumo užtikrinimas, įskaitant skaidrų, atskaitingą ir demokratinį įstatymų bei Pagrindinio įstatymo priėmimo procesą, ir stiprios atstovaujamosios demokratijos sistemos, grindžiamos laisvais rinkimais ir gerbiančios opozicijos teises, užtikrinimas yra pagrindiniai demokratijos ir teisinės valstybės koncepcijų aspektai, įtvirtinti ES sutarties 2 straipsnyje, kuriame numatyta, kad „Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė“, kaip nustatyta taip pat ir Europos Sąjungos sutarties ir Chartijos preambulėse; apgailestauja, kad kalbant apie Europos pagrindinių vertybių apsaugą praeityje ES institucijos ne visada galėjo laikytis savo pačių standartų; todėl pabrėžia jų ypatingą atsakomybę siekti, kad Sąjungos lygmeniu ir valstybėse narėse būtų gerbiamos ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintos Europos pagrindinės teisės;
2. griežtai pakartoja, kad, nors naujos konstitucijos rengimas ir priėmimas priklauso valstybių narių kompetencijai, valstybėms narėms ir ES tenka atsakomybė užtikrinti, kad konstitucinės procedūros ir konstitucijų turinys atitiktų įsipareigojimus, valstybės narės prisiimtus pagal Stojimo į Europos Sąjungą sutartis, t. y. laikytis Sąjungos, Chartijos ir EŽTK bendrų vertybių;
3. apgailestauja dėl to, kad rengiant ir tvirtinant Vengrijos Pagrindinį įstatymą trūko skaidrumo, atvirumo ir įtraukties bei galiausiai bendro sutarimo, kurio buvo galima tikėtis vykstant moderniam demokratiškam pagrindinio teisės akto leidybos procesui, taip susilpninant paties Pagrindinio įstatymo teisėtumą;
4. atkreipia dėmesį į minėtą 2012 m. gruodžio 28 d. Konstitucinio teismo sprendimą, pagal kurį teigiama, kad Pagrindinio įstatymo pereinamojo laikotarpio nuostatomis priimdamas keletą nuolatinių ir bendrųjų taisyklių Vengrijos parlamentas viršijo savo teisinius įgaliojimus, ir kuriame, be kita to, nurodoma, kad „steigiamosios valdžios užduotis ir pareiga – išaiškinti padėtį, kuri susiklostė po dalinio panaikinimo. Parlamentas turi nustatyti akivaizdžią ir aiškią teisinę padėtį“; taip pat pabrėžiama, jog tai nereiškia, kad panaikintos nuostatos be jokios atrankos turi būti automatiškai įtraukiamos į Pagrindinį įstatymą, kadangi parlamentas „turi persvarstyti panaikintų nepereinamojo laikotarpio nuostatų temines sritis ir nuspręsti, kurie klausimai turėtų būti pakartotinai reglamentuoti ir kokio lygmens teisiniais šaltiniais. Parlamentas taip pat privalo atrinkti, kurios nuostatos, susijusios su pakartotinai reglamentuotiniais klausimais, turi būti įtrauktos į Pagrindinį įstatymą ir kurios nustatomos parlamento priimamais įstatymais“;
5. griežtai kritikuoja Ketvirtuojo Pagrindinio įstatymo dalinio pakeitimo nuostatas, kurios užkerta kelią Pagrindinio įstatymo viršenybei, į jo tekstą pakartotinai įtraukiant tam tikras taisykles, kurias anksčiau Konstitucinis teismas pripažino prieštaraujančiomis Konstitucijai, t. y. dėl procedūrinių ar esminių priežasčių nesuderinamomis su Pagrindiniu įstatymu;
6. primena, kad minėtame 2012 m. gruodžio 28 d. sprendime Konstitucinis teismas priėmė aiškų nutarimą dėl esminių ir procedūrinių konstitucingumo standartų, pareikšdamas, kad: „Demokratiškosios valstybių konstitucijose įtvirtinti nuoseklūs esminiai ir procedūriniai standartai ir reikalavimai. Esminiai ir procedūriniai konstituciniai reikalavimai negali būti žemesni Pagrindinio įstatymo galiojimo laikotarpiu, nei jie buvo Konstitucijos (įstatymo) galiojimo laikotarpiu. Konstitucinės teisinės valstybės reikalavimai ir toliau yra nuosekliai šiuo metu įgyvendinami reikalavimai ir yra programos ateičiai. Konstitucinė teisinė valstybė yra nuoseklių vertybių, principų ir garantijų sistema“; mano, kad toks aiškus ir orus pareiškimas galioja Europos Sąjungai ir visoms jos valstybėms narėms;
7. primena, kad Sąjungos bendroms vertybėms, t. y. demokratijai ir teisinės valstybės principams, reikalinga tvirta atstovaujamosios demokratijos sistema, grindžiama laisvais rinkimais ir gerbiančiomis opozicijos teisėmis, ir kad pagal EŽTK 1 protokolo 3 straipsnį rinkimai turėtų užtikrinti „žmonių nuomonės raiškos laisvę renkant įstatymų leidybos institucijas“;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

8. mano, kad, nors dviejų trečdalių dauguma priimami įstatymai yra įprasta praktika kitose valstybėse narėse ir tai buvo Vengrijos konstitucinės ir teisinės tvarkos bruožas nuo 1989 m., pernelyg plačiai taikant konstitucinius įstatymus siekiant nustatyti labai konkrečias ir išsamias taisykles pažeidžiami demokratijos ir teisinės valstybės principai, nes taip suteikiama galimybė esamai vyriausybei, kuri naudojasi kvalifikuota balsų dauguma, įtvirtinti politinius sprendimus, todėl bet kokiai naujai būsimai vyriausybei, turinčiai parlamente tik paprastą balsų daugumą, sudėtingiau reaguoti į socialinius pokyčius, taigi galimai sumažėja naujų rinkimų svarba; mano, kad toks taikymas turėtų būti pakartotinai įvertintas siekiant užtikrinti, kad būsimoms vyriausybėms ir parlamentinėms daugumoms būtų sudarytos sąlygos tikslingai ir visapusiškai vykdyti teisės aktų leidybos funkciją;

9. mano, kad pavienių parlamento narių pateikiamų įstatymų dėl Konstitucijos įgyvendinimo (konstituciniais įstatymais) projektų procedūros taikymas neatitinka skaidraus, atskaitingo ir demokratiško teisėkūros proceso principų, nes tokiai procedūrai trūksta garantijų, kuriomis būtų užtikrintos tikslingos socialinės diskusijos ir konsultacijos; tokia procedūra galėtų prieštarauti pačiam Pagrindiniam įstatymui, nes pagal ją numatyta, kad vyriausybė (o ne pavieniai parlamento nariai) parlamentui turi pateikti Pagrindinio įstatymo įgyvendinimui reikalingus įstatymų projektus;

10. atkreipia dėmesį į tai, kad Venecijos komisija savo nuomonėje (Nr. CDL-AD(2011)016) nurodė, kad ji „palankiai vertina tai, kad šioje naujoje konstitucijoje įtvirtinama konstitucinė santvarka, grindžiama demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių apsaugos principais, kurie laikomi esminiais principais; be to, atkreipia dėmesį į Venecijos komisijos nuomonę (Nr. CDL-AD(2012)001), pagal kurią didelio teisės aktų skaičiaus priėmimas per labai trumpą laikotarpį galėtų paaiškinti, kodėl tam tikros naujosios nuostatos neatitinka Europos standartų; taip pat nurodo, jog Venecijos komisija savo nuomonėje dėl Ketvirtojo Pagrindinio įstatymo dalinio pakeitimo (Nr. CDL-AD(2013)012) teigia, kad Keturtojo daliniu pakeitimu sukuriami arba išlaikomi Vengrijos konstitucinės sistemos trūkumai;

11. palankiai vertina tai, kad Vengrijos Pagrindiniame įstatyme atkartojami ir dar kartą patvirtinami Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos straipsniai, ir Vengrija yra ketvirtoji ES šalis, kuri minėto įstatymo H straipsnyje pripažįsta vengrų gestų kalbą visaverte kalba ir gina šią kalbą kaip neatsiejamą nuo Vengrijos kultūros;

12. palankiai vertina tai, kad Vengrijos Pagrindinio įstatymo XV straipsnyje aiškiai draudžiama diskriminacija dėl rasės, odos spalvos, lyties, negalios, kalbos, religijos, politinių ar kitų požiūrių, nacionalinės ar socialinės kilmės, finansinės, gimimo ar kitokios padėties, taip nurodo, kad Vengrija priims specialias priemones, kuriomis siekiama apsaugoti vaikus, moteris, pagyvenusius žmones ir neįgalius asmenis, remiantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 20–26 straipsniais;

Demokratinė stabdžių ir atsvarų sistema

13. primena, kad demokratijai ir teisei valstybei reikalingas nepriklausomų institucijų valdžių padalijimas, pagrįstas tinkamai veikiančia stabdžių ir atsvarų sistema ir veiksminga teisės aktų atitikties konstitucijai kontrole;

14. primena, kad konstitucinė dauguma padidino konstitucinių teisėjų skaičių nuo 11 iki 15 ir panaikino reikalavimą pasiekti susitarimą su opozicija dėl konstitucinių teisėjų rinkimo; yra susirūpinęs, kad taikant šias priemones 8 iš 15 dabartinių konstitucinių teisėjų buvo išrinkti išskirtinai 2/3 dauguma (su viena išimtimi), įskaitant du naujus narius, kurie buvo paskirti tiesiogiai iš užimamų Parlamento nario pareigų;

15. palankiai vertina tai, kad nustatyta galimybė teikti dviejų naujų rūšių konstitucinius skundus Konstituciniam teismui, ir supranta, kad demokratinėje sistemoje, kuri grindžiama teisinės valstybės principu, nebūtinai reikia Konstitucinio teismo, kad ji veiktų tinkamai; tačiau primena Venecijos komisijos nuomonę Nr. CDL-AD (2011)016, kurioje teigiama, kad valstybėse, kuriose veikia Konstitucinis teismas, būtina, kad šis teismas turėtų teisę vertinti visų įstatymų atitiktį konstitucijos nuostatomis, kuriose garantuojamos žmogaus teisės; taigi mano, kad konstitucinės jurisdikcijos, susijusios su įstatymais dėl nacionalinio biudžeto ir mokesčių, apribojimas mažina institucines ir procedūrinės garantijas, susijusias su tam tikrų konstitucinių teisių apsauga ir parlamento bei vyriausybės galių kontrole biudžeto srityje;

16. primena, kad kaip Konstitucinis teismas paskelbė savo sprendime Nr. 45/2012, „konstitucinis teisėtumas apima ne tik procedūrinius, formaluosius ir viešosios teisės galiojimo reikalavimus, bet ir esminius reikalavimus [...]. Tam tikrais atvejais Konstitucinis teismas gali netgi nagrinėti laisvą esminių reikalavimų, garantijų ir demokratiškų valstybių, veikiančių pagal teisinės valstybės principus, vertybių vykdymo užtikrinimą ir nustatymą konstituciniuose teisės aktuose“;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

17. mano, kad atsižvelgiant į sistemiskus Pagrindinio įstatymo dalinius pakeitimus, kuriais išreiškiama politinė valia, Konstitucinis teismas daugiau nebegali atlikti savo kaip aukščiausiojo organo, užtikrinančio konstitucinę apsaugą, vaidmens, nes, visų pirma, Keturtojų daliniu pakeitimu aiškiai draudžiama Teismui peržiūrėti konstitucinius dalinius pakeitimus, kurie prieštarauja kitiems konstituciniams reikalavimams ir principams;

18. atkreipia dėmesį į demokratiškuose rinkimuose išrinkto parlamento teisę priimti įstatymus paisant pagrindinių teisių, gerbiant politines mažumas ir laikantis tinkamos demokratiškos ir skaidrios procedūros, taip pat pažymi teismų (bendrųjų ir konstitucinių) pareigą užtikrinti įstatymų suderinamumą su konstitucija; pabrėžia valdžių atskyrimo principo ir tinkamai veikiančios stabdžių ir atsvarų sistemos svarbą; taigi reiškia susirūpinimą dėl valdžios poslinkio konstituciniais klausimais parlamento naudai ir pakenkiant Konstituciniam teismui, nes tokiu būdu itin stipriai pažeidžiamas valdžių padalijimo principas ir tinkamai veikianti stabdžių ir atsvarų sistema, kurie yra pagrindiniai teisinės valstybės pasiekimai; atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina Vengrijos ir Rumunijos konstitucinių teismų pirmininkų Péterio Paczolay ir Augustino Zegreano bendrą pareiškimą, padarytą per 2013 m. gegužės 16 d. susitikimą Egeryje, kuriame pabrėžiama ypatinga konstitucinių teismų atsakomybė šalyse, kurios valdomos dviejų trečdalių dauguma;

19. be to, yra ypač susirūpinęs dėl Ketvirtojo dalinio pakeitimo nuostatų, panaikinančių 20 metų konstitucinės jurisprudencijos, apimančios visą pamatinių principų ir konstitucinių reikalavimų sistemą, įskaitant bet kokią galimą teismų praktiką, darančią poveikį ES teisės ir Europos žmogaus teises reglamentuojančių teisės aktų taikymui; atkreipia dėmesį į tai, kad Teismas jau pasinaudojo savo ankstesniais sprendimais kaip aiškinimo šaltiniu; vis dėlto susirūpinęs dėl to, kad kiti teismai gali negalėti savo sprendimų pagrįsti ankstesne Konstitucinio teismo praktika;

20. taip pat yra susirūpinęs dėl Ketvirtojo dalinio pakeitimo atitikties ES teisei – juo Vengrijos vyriausybei suteikta galimybė nustatyti specialų mokestį, siekiant įgyvendinti ES Teisingumo Teismo sprendimus, kuriais nustatomi mokėjimo įpareigojimai, kai valstybės biudžete nėra pakankamai lėšų ir kai valstybės skola viršija pusę bendrojo vidaus produkto; atkreipia dėmesį į tebevykstantį Vengrijos vyriausybės ir Europos Komisijos dialogą šiuo klausimu;

21. kritikuoja pagreitintą svarbių įstatymų priėmimą, nes taip pažeidžiamos opozicinių partijų teisės veiksmingai dalyvauti teisėkūros procese, tokiu būdu ribojant jų galimybę kontroliuoti daugumos ir vyriausybės veiksmus, galiausiai darant neigiamą poveikį stabdžių ir atsvarų sistemai;

22. yra susirūpinęs dėl kelių 2013 m. LXXII akto dėl naujų taisyklių ir reglamentų nuostatų, susijusių su tėvynės saugumo priežiūra, sukūrimo, nes jos galėtų daryti neigiamą poveikį valdžių padalijimo, teisminių institucijų nepriklausomumo, pagarbos privačiam ir šeiminiam gyvenimui ir teisės į veiksmingą teisinę gynybą principų laikymuisi;

23. primena, kad duomenų apsaugos institucijų nepriklausomumas užtikrinamas SESV 16 straipsniu ir ES Pagrindinių teisių chartijos 8 straipsniu;

24. pabrėžia, kad pagal ES teisę apsauga nuo pašalinimo iš pareigų kadencijos metu yra esminė nacionalinių duomenų apsaugos institucijų nepriklausomumo reikalavimo sąlyga;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija pradėjo pažeidimo nagrinėjimo procedūrą prieš Vengriją dėl buvusio Duomenų apsaugos komisaro įgaliojimų nutraukimo teisėtumo, nes tai susiję su tinkamo šios įstaigos nepriklausomumo klausimu, ir šiuo metu dar laukiama sprendimo, kuris turi būti priimtas Europos Sąjungos Teisingumo Teisme;

26. apgailestauja, kad dėl paminėtų institucinių pokyčių akivaizdžiai susilpnėjo stabdžių ir atsvarų sistema, kuri reikalinga pagal teisinės valstybės ir demokratinį valdžių padalijimo principą;

Teisminių institucijų nepriklausomumas

27. primena, kad teisminių institucijų nepriklausomumo reikalaujama pagal Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį ir Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnį ir tai yra esminis demokratinio valdžių padalijimo principo reikalavimas pagal ES sutarties 2 straipsnį;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

28. primena, kad Konstitucinis teismas savo minėtame sprendime Nr. 33/2012 apibūdino teisminių institucijų ir teisėjų nepriklausomumą kaip istorinės konstitucijos Vengrijoje laimėjimą, paskelbdamas, kad „teisminių institucijų nepriklausomumo principas su visais jam priklausančiais elementais be abejonės yra laimėjimas. Todėl Konstitucinis teismas nustato, kad teisminių institucijų nepriklausomumas ir su juo susijęs nepašalinamumo principas yra ne tik Pagrindinio įstatymo norminė taisyklė, bet ir istorinės konstitucijos laimėjimas. Taigi tai yra visiems privalomas aiškinimo principas, kuris pagrįstas Pagrindinio įstatymo nuostatomis ir kuris taip pat turi būti taikomas tiriant kitą galimą Pagrindinio įstatymo turinį“⁽¹⁾;

29. pabrėžia, kad veiksmingai užtikrinant teisminių institucijų nepriklausomumą sukuriama Europos demokratijos pagrindas ir toks užtikrinimas yra būtina sąlyga siekiant sustiprinti įvairių valstybių narių teisminių institucijų abipusį pasitikėjimą, taigi sudaromos sąlygos sklandžiam tarpvalstybiniam bendradarbiavimui bendroje teisingumo srityje, pagrįstoje tarpusavio pripažinimo principu, įtvirtintu SESV 81 straipsnyje (civilinės bylos) ir 82 straipsnyje (baudžiamosios bylos);

30. apgailestauja, kad daugybė priimtų priemonių, taip pat kai kurios tebevykstančios reformos, nesuteikia pakankamai garantijų dėl konstitucinių apsaugos priemonių, susijusių su teisminių institucijų ir Vengrijos Konstitucinio teismo nepriklausomumu;

31. mano, kad Aukščiausiojo teismo pirmininko kadencijos nutraukimu prieš nustatytą terminą pažeidžiamas pareigų saugumo užtikrinimas – pagrindinis teisminių institucijų nepriklausomumo aspektas;

32. palankiai vertina minėtą Konstitucinio teismo sprendimą Nr. 33/2012, pagal kurį skelbiama, kad privalomas 62 metų amžiaus sulaukusių teisėjų tarnybos nutraukimas prieštarauja Konstitucijai, taip pat palankiai vertina minėtą 2012 m. lapkričio 6 d. ES Teisingumo Teismo sprendimą, pagal kurį teigiama, kad radikaliam sumažinimui Vengrijos teisėjų pensinį amžių nepagrįstai diskriminuojama dėl amžiaus ir todėl pažeidžiama Tarybos direktyva 2000/78/EB;

33. palankiai vertina 2011 m. įstatymo Nr. CLXI dėl Vengrijos teismų organizavimo ir administravimo ir 2011 m. įstatymo Nr. CLXII dėl Vengrijos teisėjų teisinio statuso ir darbo užmokesčio dalinius pakeitimus, kuriuos 2012 m. liepos 2 d. priėmė Vengrijos parlamentas ir kuriuose išsprendžiama daugelis nerimą keliančių klausimų, anksčiau paminėtų 2012 m. vasario 16 d. Europos Parlamento rezoliucijoje ir Venecijos komisijos nuomonėje;

34. tačiau apgailestauja, kad įgyvendintos ne visos Venecijos komisijos rekomendacijos, visų pirma susijusios su būtinybe apriboti Nacionalinės teismų administracijos pirmininko veiksmų laisvę dėl bylų perdavimo, kuris gali turėti neigiamo poveikio teisei į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisei, kad bylą nagrinėtų pagal įstatymą numatytas teisėjas; atkreipia dėmesį į Vengrijos vyriausybės paskelbtą ketinimą atlikti bylų perdavimo sistemos peržiūrą; mano, kad Venecijos komisijos rekomendacijos šiuo klausimu turėtų būti įgyvendintos;

35. palankiai vertina 2013 m. įstatymo Nr. XX teisėkūros pakeitimų, susijusių su aukščiausia amžiaus riba, taikytina tam tikruose teismų teisiniuose santykiuose, priėmimą – jais nustatomas 65 m. teisėjų pensinis amžius 10 metų pereinamojo laikotarpio pabaigoje ir numatomas neteisėtai atleistų teisėjų grąžinimas į ankstesnes pareigas;

36. tačiau apgailestauja, kad pirmininkaujančių teisėjų atveju 2013 m. įstatymu Nr. XX numatomas jų grąžinimas į pirmines vadovaujamas pareigas, tik jei šios teisėjų pareigos vis dar neužimtos, o to pasekmė – tik keliems neteisėtai atleistiems teisėjams bus užtikrinta, kad jiems bus grąžintos būtent tos pačios pareigos su tokiomis pačiomis pareigomis ir funkcijomis, kurias jie turėjo prieš atleidimą;

37. palankiai vertina Komisijos pasiūlymą dėl nuolatinės su teisingumo sistema susijusios suvestinės visose 27 ES valstybėse narėse, kaip pasiūlė Komisijos pirmininko pavaduotoja V. Reding; šiuo pasiūlymu parodoma, kad teisminių institucijų nepriklausomumo užtikrinimas yra bendras ES rūpestis; pabrėžia, kad šie klausimai kai kuriose valstybėse narėse gali kelti didelį susirūpinimą; ragina pasiūlymą dėl teisingumo sistemos suvestinių išplėsti, kad jis taip pat apimtų baudžiamąją teiseną, pagrindines teises, teisinės valstybės principą ir demokratiją, kaip jau buvo prašyta;

⁽¹⁾ Sprendimo 80 punktas.

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

38. pripažįsta Vengrijos teisėjų bendruomenės profesionalumą ir atsidavimą bei jos išsipareigojimus teisinės valstybės atžvilgiu ir primena, kad nuo demokratijos proceso Vengrijoje pradžios Konstitucinis teismas pripažintas išskirtiniu konstituciniu organu visos Europos ir pasaulio mastu;

Rinkimų reforma

39. primena, kad nauju rinkimų apylinkių nustatymu ir įstatymo dėl Vengrijos parlamento narių rinkimo bei rinkimų procedūros įstatymo priėmimu iš esmės keičiama būsimų rinkimų, kurie numatyti 2014 m., teisinė ir institucinė sistema, todėl apgailėstauja, kad šiuos įstatymus vienašališkai priėmė valdančiosios partijos ir kad trūko išsamių konsultacijų su opozicija;

40. yra susirūpinęs, kad, esant dabartinei politinei aplinkai, pagal galiojančias nuostatas dėl Nacionalinio rinkimų komiteto narių skyrimo procedūros tinkamai neužtikrinamas proporcingas atstovavimas ir šio komiteto nepriklausomumas;

41. palankiai vertina tai, kad 2012 m. sausio 20 d. Vengrijos valdžios institucijos paprašė Venecijos komisijos nuomonės dėl įstatymo dėl Vengrijos parlamento narių rinkimo; tačiau mano, kad būtina atlikti išsamią analizę, siekiant įvertinti iš esmės pasikeitusias rinkimų aplinkybes;

42. palankiai vertina tai, kad 2013 m. įstatymo Nr. XXXVI dėl rinkimų procedūros Vengrijoje, ypač jo 42 straipsnyje, nurodyta, kad neįgaliems asmenims paprašius nurodymai rinkėjams dėl balsavimo turi būti pateikiami Brailio raštu, svarbi informacija nurodoma lengvai įskaitoma forma, balsavimo patalpose turi būti pateiktas balsavimo biuletenio pavyzdys Brailio raštu, taip pat sudarytos visapusiškos galimybės patekti į balsavimo patalpas, ypač daug dėmesio skiriant neįgaliųjų vežimėliuose sėdintiems žmonėms; be to, remiantis minėto įstatymo 50 straipsniu neįgalūs rinkėjai gali paprašyti, kad jie būtų užregistruoti kitoje, lengviau prieinamoje balsavimo vietoje, kad galėtų balsuoti tam tikroje rinkimų apygardoje, nes 81 straipsnyje įpareigojama kiekvienoje apygardoje įrengti mažiausiai vieną visapusiškai prieinamą balsavimo vietą;

Žiniasklaidos pliuralizmas

43. pripažįsta Vengrijos valdžios institucijų pastangas, kuriomis atlikti teisės aktų pakeitimai, kuriais siekiama kovoti su aptiktais trūkumais, kad būtų patobulinti žiniasklaidos teisės aktai ir kad jie būtų suderinti su ES ir Europos Tarybos standartais;

44. palankiai vertina tęsiamą konstruktyvų dialogą su tarptautiniais veikėjais ir pabrėžia, kad Europos Tarybos ir Vengrijos vyriausybės bendradarbiavimas suteikė apčiuopiamų rezultatų, kaip rodo 2013 m. įstatymas Nr. XXXIII, kuriame išsprendžiami kai kurie susirūpinimą keliantys klausimai, į kuriuos anksčiau atkreiptas dėmesys žiniasklaidos teisės aktų teisiniuose vertinimuose, ypač susijusiuose su Žiniasklaidos institucijos ir Žiniasklaidos tarybos pirmininkų skyrimu ir rinkimo tvarka; vis dėlto primena, kad susirūpinimą ir toliau kelia Žiniasklaidos institucijos nepriklausomumas;

45. reiškia susirūpinimą dėl Ketvirtojo dalinio pakeitimo nuostatos, pagal kurią komercinės žiniasklaidos priemonėse draudžiama politinė reklama, poveikio, kadangi, nors paskelbtas šios nuostatos tikslas yra mažinti politinių kampanijų išlaidas ir kurti lygias galimybes partijoms, ja keliamas pavojus subalansuotos informacijos teikimui; atkreipia dėmesį į tai, kad Vengrijos vyriausybė politinės reklamos taisyklių klausimu konsultuojasi su Europos Komisija; pabrėžia, kad tokie apribojimai taikomi ir kitose Europos šalyse; nurodo, jog Venecijos komisija savo nuomonėje dėl Ketvirtojo Pagrindinio įstatymo dalinio pakeitimo (Nr. CDL-AD(2013)012) teigia, kad „politinės reklamos apribojimai turi būti vertinami atsižvelgiant į konkrečios valstybės narės politines aplinkybes“ ir kad „dėl politinės reklamos draudimo komercinėse žiniasklaidos priemonėse, kurios Vengrijoje naudojamos platesniu mastu negu valstybinės žiniasklaidos priemonės, iš opozicijos bus atimta svarbi galimybė veiksmingai viešinti savo poziciją ir tokiu būdu sudaryti atsvarą dominuojančiai vyriausybės pozicijai žiniasklaidoje“;

46. dar kartą ragina Vengrijos valdžios institucijas imtis veiksmų siekiant aktyviai ir reguliariai atlikti arba pavesti teisės aktų poveikio žiniasklaidos aplinkai vertinimus (žurnalistikos kokybės supaprastėjimas, savicenzūros atvejai, redaktorių laisvės apribojimas, žurnalistų darbo sąlygų kokybės prastėjimas ir darbo saugumo mažėjimas);

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

47. apgailestauja, kad valstybinės Vengrijos naujienų agentūros (MTI) kaip vienintelio naujienų teikėjo visuomeniniams transliuotojams sukūrimas lėmė tai, kad ši agentūra iš esmės turi rinkos monopolį, nes didžiąją dalį jos pranešimų galima gauti nemokamai, o iš visų svarbių privačių transliuotojų tikimasi, kad jie turės nuosavą naujienų tarnybą; primena Europos Tarybos rekomendaciją panaikinti prievolę visuomeniniams transliuotojams naudotis nacionalinės žinių agentūros paslaugomis, nes tokia prievolė yra nepateisinamas ir nederamas pliuralizmo ribojimas teikiant žinias;

48. pažymi, kad Nacionalinė konkurencijos priežiūros institucija turi reguliariai atlikti žiniasklaidos aplinkos ir rinkų vertinimus, pabrėžiant galimas grėsmes pliuralizmui;

49. pabrėžia, kad nereikėtų piktnaudžiauti priemonėmis, skirtomis žiniasklaidos priemonių patekimui į rinką reglamentuoti taikant transliacijų licencijų išdavimo ir leidimų procedūras, valstybės apsaugos taisykles, nacionalinio ar karinio saugumo ir viešosios tvarkos bei visuomenės dorovės normas, siekiant įvesti politinę ar šališką žiniasklaidos kontrolę ar cenzūrą, ir pabrėžia, kad šiuo atžvilgiu reikia užtikrinti tinkamą pusiausvyrą;

50. yra susirūpinęs, kad visuomeninis transliuotojas kontroliuojamas pagal ypač centralizuotą institucinę sistemą, kurią taikant priimami realūs su veikla susiję sprendimai be viešos kontrolės; pabrėžia, kad šališka ir neskaidri konkursų praktika ir plačią auditoriją pasiekiančio visuomeninio transliuotojo pateikiama šališka informacija iškraipo žiniasklaidos rinką; pabrėžia, kad, laikantis prie Lisabonos sutarties pridėto Protokolo Nr. 29 (dėl valstybių narių visuomeninio transliavimo sistemos), valstybių narių visuomeninio transliavimo sistema tiesiogiai susijusi su kiekvienos visuomenės demokratiniiais, socialiniais ir kultūriniais poreikiais bei su poreikiu išlaikyti žiniasklaidos pliuralizmą;

51. primena, kad nuostatos dėl turinio turėtų būti aiškios, suteikiančios piliečiams ir žiniasklaidos bendrovėms galimybę numatyti, kokiais atvejais jos pažeis teisę, ir nustatyti galimų pažeidimų teisinės pasekmės; susirūpinęs pažymi, kad nepaisant tokių išsamių nuostatų dėl turinio Vengrijos Žiniasklaidos institucija iki šiol nesiėmė jokių sankcijų dėl pastarojo meto prieš romus nukreiptų viešų pareiškimų, ir ragina taikyti teisės aktus laikantis subalansuoto požiūrio;

Mažumoms priklausančių asmenų teisės

52. pažymi, kad Vengrijos parlamentas priėmė teisės aktų baudžiamosios ir civilinės teisės srityse, siekdamas kovoti su rasinio nepakantumo propagavimu ir neapykantą kurstančiais pareiškimais; mano, kad priimtose teisėkūros priemonės yra svarbus pagrindas siekiant visoje Europoje sukurti visuomenę, kurioje nebūtų netolerancijos ir diskriminacijos, nes konkrečios priemonės gali būti grindžiamos tik tvirtais teisės aktais; vis dėlto pabrėžia, kad teisės aktai turi būti aktyviai įgyvendinami;

53. pabrėžia, kad visų valstybių narių valdžios institucijoms tenka pozityvi pareiga veikti taip, kad išvengtų mažumoms priklausančių asmenų teisių pažeidimo, susidūrusios su tokiais pažeidimais jos negali išlikti neutralios ir turėtų imtis būtinų teisinių, švietimo ir politinių priemonių; todėl atkreipia dėmesį į 2011 m. Baudžiamojo kodekso dalinį pakeitimą, kuriuo siekiama užkirsti kelią ekstremistų grupuočių, siekiančių įbauginti romų bendruomenes, kampanijoms grasinant iki trejų metų laisvės atėmimo bausme už „provokuojantį asocialų elgesį“, kuriuo keliami baimė nacionalinės, etninės, rasinės ar religinės bendruomenės nariams; pripažįsta Vengrijos vyriausybės vaidmenį per jos 2011 m. pirmininkavimą ES kuriant Europos nacionalinių romų integracijos strategijų planą;

54. susirūpinęs atkreipia dėmesį į ne kartą atliktus teisinės sistemos pokyčius, kuriais apribojamos lesbiečių, gėjų, biseksualių ir translyčių asmenų teisės, pvz., siekiant iš Pagrindiniame įstatyme pateiktos šeimos apibrėžties išbraukti ne tik tos pačios lyties poras ir jų vaikus, bet ir įvairių kitokių struktūrų šeimas; pabrėžia, kad tai prieštarauja pastarojo meto Europos žmogaus teisių teismo praktikai ir kursto netoleranciją lesbiečių, gėjų, biseksualių ir translyčių asmenų atžvilgiu;

55. palankiai vertina tai, jog Keturtojo daliniu pakeitimu į Vengrijos konstituciją įtraukiamos nuostatos, kuriose teigiama, kad „Vengrija siekia kiekvieną asmenį aprūpinti tinkamu būstu ir užtikrinti visuotinę prieigą prie viešųjų paslaugų“ ir kad „valstybė ir vietos valdžios institucijos taip pat prisideda sudarant sąlygas aprūpinti tinkamu būstu siekdamas suteikti būstą visiems benamiams“; vis dėlto reiškia susirūpinimą, jog parlamento įstatymu arba vietos potvarkiu gali būti paskelbta, kad siekiant apsaugoti viešąją tvarką, visuomenės saugumą, visuomenės sveikatą ir kultūros vertybes, gyventi tam tikroje viešosios erdvės zonoje kaip nuolatinėje buveinėje yra neteisėta; tai gali reikšti, kad už benamystę gali būti persekiojama pagal baudžiamąją teisę; primena, jog Vengrijos Konstitucinis teismas savo sprendime yra nurodęs, kad panašios priemonės, įtrauktos į Nesunkių nusižengimų įstatymą, prieštarauja Konstitucijai kaip pažeidžiančios žmogaus orumą;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

Religijos ar tikėjimo laisvė ir bažnyčių pripažinimas

56. susirūpinęs pažymi, kad Ketvirtuoju daliniu pakeitimu į Pagrindinį įstatymą įtrauktais pakeitimais parlamentui priskiriama galia pripažinti, taikant konstitucinius įstatymus ir be konstitucinės pareigos pagrįsti pripažinimo atmetimą, kaip bažnyčias į religinę veiklą ištraukusias tam tikras organizacijas, o tai gali turėti neigiamo poveikio valstybės pareigai išlikti neutraliai ir nešališkai įvairių religijų ir tikėjimų atžvilgiu;

Išvada

57. dar kartą patvirtina, jog itin svarbu, kad būtų laikomasi valstybių narių lygiateisiškumo Sutarčių atžvilgiu principo, ir nepritaria tam, kad valstybėms narėms būtų taikomi dvigubai standartai; pabrėžia, kad panašios situacijos arba teisinės sistemos turėtų būti vertinamos vienodai; mano, jog vien to, kad įstatymai keičiami ir priimami, negalima laikyti nesuderinama su Sutarties vertybėmis; ragina Komisiją nustatyti nesuderinamumo su ES teise atvejus, o Europos Sąjungos Teisingumo Teismas turi nagrinėti kiekvieną tokį atvejį;

58. dėl minėtų priežasčių daro išvadą, kad sisteminga ir bendra tendencija pakartotinai keisti konstitucinę ir teisinę sistemą per labai trumpus laikotarpius ir tokių pakeitimų turinys neatitinka ES sutarties 2 straipsnyje, 3 straipsnio 1 dalyje ir ES sutarties 6 straipsnyje išdėstytų vertybių ir nukrypsta nuo ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje nurodytų principų; mano, kad jei ši tendencija nebus laiku ir tinkamai pakoreguota, ji sudarys sąlygas akivaizdžiai rizikai, jog gali būti šturkščiai pažeistos ES sutarties 2 straipsnyje minimos vertybės, atsirasti;

III. rekomendacijos**Preambulė**

59. dar kartą patvirtina, kad jo dabartinė rezoliucija susijusi ne tik su Vengrija, bet ir neatskiriama su visa Europos Sąjunga, jos demokratine pertvarka ir vystymusi po XX a. totalitaristinių santvarkų žlugimo; kalbama apie Europos bendriją, jos bendras vertybes ir standartus, jos įtrauktį ir gebėjimą įsitraukti į dialogą; šie klausimai susiję su būtinybe įgyvendinti Sutartį, prie kurių visos valstybės narės savanoriškai prisijungė; jei taip pat susiję su savitarpio pagalba ir abipusiu pasitikėjimu, kurie reikalingi Sąjungai, jos piliečiams ir valstybėms narėms, jei norime, kad šios Sutartys gyvuotų ne tik popieriuje, o būtų teisinis pagrindas teisingai, sąžiningai ir atvirai Europai, kurioje gerbiamos pagrindinės teisės;

60. dalijasi idėja apie Sąjungą, kuri yra ne tik „demokratijų sąjunga“, bet ir „demokratijos Sąjunga“, pagrįsta pluralistinėmis visuomenėmis, kuriose vyrauja pagarba žmogaus teisėms ir teisinės valstybės principams;

61. dar kartą patvirtina, kad, nors ekonomikos ir socialinės krizės metu galima pasiduoti pagundai nepaisyti konstitucinių principų, konstitucinių institucijų patikimumas ir patvarumas atlieka lemiamą vaidmenį remiant ekonominę, fiskalinę ir socialinę politiką bei socialinę sanglaudą;

Kreipimasis į visas valstybės nares

62. ragina valstybes nares nedelsiant įgyvendinti savo įsipareigojimus pagal Sutartį gerbti, užtikrinti, saugoti ir skatinti Sąjungos bendras vertybes – tai yra privaloma sąlyga siekiant gerbti demokratiją, taigi ir Sąjungos pilietybės esmę, ir kurti abipusio pasitikėjimo atmosferą, sudarančią sąlygas veiksmingam tarpvalstybiniam bendradarbiavimui ir tikrai laisvės, saugumo ir teisingumo erdvei;

63. mano, kad ginti Europos vertybes, įtvirtintas Sutartyse, Pagrindinių teisių chartijoje ir Europos žmogaus teisių konvencijoje, kurią yra pasirašiusi kiekviena valstybė narė ir prie kurios ES netrukus prisijungs, yra visų valstybių narių, taip pat Sąjungos institucijų moralinė ir teisinė pareiga;

64. ragina nacionalinius parlamentus sustiprinti savo vaidmenį stebint, ar laikomasi pagrindinių vertybių, ir smerkti bet kokią grėsmę šioms vertybėms, kuri gali kilti ES, siekiant išlaikyti Sąjungos patikimumą trečiųjų šalių atžvilgiu, kuris pagrįstas rimtu Sąjungos ir jos valstybių narių požiūriu į vertybes, kurias jos pasirinko kaip pagrindą;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

65. tikisi, kad visos valstybės narės imsis reikiamų veiksmų, visų pirma Europos Sąjungos Taryboje, siekdamos lojaliai prisidėti prie Sąjungos vertybių puoselėjimo ir bendradarbiauti su Parlamentu ir Komisija stebint, kaip jų laikomasi, pirmiausia vykdant 85 dalyje minimus vadinamuosius trišalius susitikimus dėl 2 straipsnio;

Kreipimasis į Europos Vadovų Tarybą

66. primena Europos Vadovų Tarybai jos įsipareigojimus laisvės, teisių, saugumo ir teisingumo srityje;

67. nusivylęs pažymi, kad Europos Vadovų Taryba yra vienintelė politinė ES institucija, kuri neišsakė savo nuomonės, kai Komisija, Parlamentas, Europos Taryba, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO) ir netgi JAV administracija pareiškė susirūpinimą dėl padėties Vengrijoje;

68. mano, kad Europos Vadovų Taryba negali nesiimti veiksmų tais atvejais, kai viena iš valstybių narių pažeidžia pagrindines teises arba įgyvendina pokyčius, kurie gali turėti neigiamos įtakos teisinės valstybės principų taikymui toje šalyje, taigi ir teisinės valstybės principams Europos Sąjungoje bendrąja prasme, visų pirma kai gali kilti grėsmė abipusiam pasitikėjimui teisine sistema ir teisminių institucijų bendradarbiavimui, nes tai turi neigiamo poveikio visai Sąjungai;

69. ragina Europos Vadovų Tarybos Pirmininką informuoti Europos Parlamentą apie tai, kaip ji vertina padėtį;

Rekomendacijos Komisijai

70. ragina Komisiją kaip Sutarčių sergėtoją ir instituciją, kuri Europos Sąjungos Teisingumo Teismui vykdant kontrolę užtikrina tinkamą Sąjungos teisės taikymą, imtis šių veiksmų:

- informuoti Europos Parlamentą apie Ketvirtojo Pagrindinio įstatymo dalinio pakeitimo vertinimą ir jo poveikį bendradarbiavimui Europos Sąjungoje;
- būti pasiryžusiai užtikrinti, kad būtų visiškai gerbiamos bendros pagrindinės vertybės ir teisės, išdėstytos ES sutarties 2 straipsnyje, nes jų pažeidimais paminami patys Sąjungos pamatai ir kenkiama abipusiam valstybių narių pasitikėjimui;
- atlikti objektyvius tyrimus ir pradėti pažeidimo tyrimo procedūras, kai ji mano, kad valstybė narė nevykdo savo įsipareigojimų pagal Sutartis, visų pirma pažeidžia ES pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintas teises;
- vengti bet kokių dvigubų standartų taikymo valstybių narių atžvilgiu, užtikrinant, kad panašios situacijos visose valstybėse narėse būtų vertinamos panašiai, taigi visapusiškai paisyti valstybių narių lygiateisiškumo Sutarčių atžvilgiu principo;
- sutelkti dėmesį ne tik konkreitiems ES teisės pažeidimams koreguoti, visų pirma taikant SESV 258 straipsnį, tačiau ir imtis atitinkamų atsakomųjų veiksmų atsižvelgiant į sistemingą valstybės narės konstitucinės ir teisinės sistemos keitimą ir praktiką, kai gausūs ir pasikartojantys pažeidimai, deja, sudaro sąlygas teisiniam netikrumui atsirasti, o tokiu būdu nebesilaikoma ES sutarties 2 straipsnio reikalavimų;
- taikyti visapusiškesnę požiūrį ankstyvajame etape kovojant su bet kokiomis galimomis grėsmėmis, susijusiomis su šiuurkščiu pagrindinių vertybių atitinkamoje valstybėje narėje pažeidimu, ir nedelsiant ištraukti į struktūrinį politinį dialogą su atitinkama valstybe nare ir kitomis ES institucijomis; šį struktūrinį politinį dialogą aukščiausiu politiniu lygmeniu turėtų koordinuoti Komisija; jis turėtų turėti aiškų poveikį visam Komisijos ir susijusios valstybės narės derybų spektrui įvairiose ES srityse;
- siekiant sukurti „įspėjimo apie ES sutarties 2 straipsnio principo pažeidimą darbotvarkę“, kai tik bus nustatyta ES sutarties 2 straipsnio pažeidimų grėsmė, kuriuos Komisija tirtų ypač skubiai ir teikdama išskirtinį prioritetą, koordinuodama aukščiausiu politiniu lygmeniu ir visapusiškai atsižvelgdama į įvairių ES sektorių politiką, kol bus visiškai užtikrinta, kad vėl paisoma ES sutarties 2 straipsnio ir užkirstas kelias bet kokiai jo pažeidimų rizikai, kaip pabrėžiama taip pat ir keturių valstybių narių užsienio reikalų ministrų laiške, kuriame jie kartu su Komisijos pirmininku atkreipia dėmesį į būtinybę nustatyti naujus ir veiksmingesnius metodus siekiant apsaugoti pagrindines vertybes, kad būtų labiau propaguojama teisinės valstybės principų laikymosi praktika, atsižvelgiant į 2013 m. birželio 6 d. ir birželio 7 d. Tarybos išvadas dėl pagrindinių teisių ir teisinės valstybės principų ir dėl Komisijos 2012 m. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymo ataskaitos;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- rengti techninio pobūdžio susitikimus su susijusios valstybės narės tarnybomis, tačiau neužbaigti jokių derybų dėl politikos sričių, išskyrus susijusias su ES sutarties 2 straipsniu, kol nebus užtikrinta, kad visapusiškai laikomasi ES sutarties 2 straipsnio;
- taikyti horizontalųjį požiūrį įtraukiant visas susijusias Komisijos tarnybas siekiant užtikrinti, kad teisinės valstybės principų būtų laikomasi visose srityse, įskaitant ekonomikos ir socialinį sektorių;
- įgyvendinti ir prireikus atnaujinti savo 2003 m. komunikatą dėl Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio (COM(2003) 0606) ir parengti išsamų pasiūlymą dėl skubaus ir nepriklausomo stebėsenos mechanizmo ir išankstinio įspėjimo sistemos;
- reguliariai stebėti tinkamą Europos teisingumo erdvės veikimą ir imtis veiksmų, kai bet kurioje valstybėje narėje teisminių institucijų nepriklausomumui kyla pavojus, siekiant išvengti abipusio pasitikėjimo tarp nacionalinių teisminių institucijų mažėjimo – taip neišvengiamai atsirastų kliūčių tinkamam ES priemonių, susijusių su abipusiu pripažinimu ir tarpvalstybiniu bendradarbiavimu, taikymui;
- užtikrinti, kad valstybės narės garantuotų tinkamą Pagrindinių teisių chartijos įgyvendinimą, atsižvelgiant į žiniasklaidos pliuralizmą ir vienodas galimybes gauti informacijos;
- stebėti, ar veiksmingai taikomos taisyklės, kuriomis užtikrinama skaidri ir sąžininga žiniasklaidos finansavimo, valstybinės reklamos ir finansinės paramos skyrimo tvarka, siekiant užtikrinti, kad jomis nebūtų daroma žala informacijos ir saviraiškos laisvei, pliuralizmui ar žiniasklaidos priemonių redaktorių požiūriui;
- laiku ir laipsniškai imtis tinkamų proporcingų priemonių, kai kyla susirūpinimas dėl saviraiškos, informacijos ir žiniasklaidos laisvės ir pliuralizmo ES ir valstybėse narėse, remiantis išsamia ir kruopščia padėties ir spęstinių problemų bei geriausių jų sprendimo būdų analize;
- spręsti šiuos klausimus atsižvelgiant į Garso ir vaizdo žiniasklaidos paslaugų direktyvą, kad būtų sustiprintas valstybių narių reguliavimo institucijų ir Komisijos bendradarbiavimas, kuo skubiau pasiūlant tos direktyvos, visų pirma jos 29 ir 30 straipsnių, persvarstymą ir dalinį pakeitimą;
- tęsti dialogą su Vengrijos vyriausybe dėl naujos Ketvirtojo dalinio pakeitimo nuostatos, pagal kurią Vengrijos vyriausybei suteikiama galimybė nustatyti specialų mokesčių, siekiant įgyvendinti ES Teisingumo Teismo sprendimus, kuriais nustatomi mokėjimo įpareigojimai, kai valstybės biudžete nėra pakankamai lėšų ir kai valstybės skola viršija pusę bendrojo vidaus produkto, atitiktis ES teisei ir siūlyti atitinkamas priemones, siekiant išvengti galimo ES sutarties 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto lojalaus bendradarbiavimo principo pažeidimo;

71. primena Komisijai, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija ir būsimas Sąjungos prisijungimas prie Europos žmogaus teisių konvencijos įtvirtina naują Europos Sąjungos teisės struktūrą – žmogaus teisės labiau nei bet kada iškeliamos kaip svarbiausia ES teisės dalis, todėl Komisija, kaip Sutarčių sergėtoja, įgauna didesnę atsakomybę šioje srityje;

Rekomendacijos Vengrijos valdžios institucijoms

72. primygtinai ragina Vengrijos valdžios institucijas kuo skubiau įgyvendinti visas priemones, kurias Europos Komisija, kaip Sutarčių sergėtoja, laiko būtinomis siekiant visapusiškai laikytis ES teisės, visapusiškai laikytis Vengrijos Konstitucinio teismo sprendimų ir kuo greičiau įgyvendinti šias rekomendacijas, taip pat Venecijos komisijos, Europos Tarybos ir kitų tarptautinių institucijų, siekiančių užtikrinti teisinės valstybės principų ir pagrindinių teisių apsaugą, rekomendacijas, kad būtų visiškai paisoma teisinės valstybės principų ir pagrindinius su jais susijusių reikalavimų dėl konstitucinės santvarkos, stabdžių ir atsvarų sistemos ir teisminių institucijų nepriklausomumo, taip pat nustatyti patikimas pagrindinių teisių apsaugos priemones, įskaitant saviraiškos, žiniasklaidos ir religijos ar tikėjimo laisvę, mažumų apsaugą, kovą su diskriminacija bei teisę į nuosavybę;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis*dėl Pagrindinio įstatymo:*

- visiškai atkurti Pagrindinio įstatymo viršenybę pašalinant iš jo nuostatas, kurias Konstitucinis teismas anksčiau paskelbė prieštaraujančiomis Konstitucijai;
- sumažinti dažną konstitucinių įstatymų naudojimą, kad tokioms politikos sritims kaip šeimos, socialinė, fiskalinė politika ir biudžeto klausimai būtų taikomi įprasti teisės aktai ir daugumos principas;
- įgyvendinti Venecijos komisijos rekomendacijas ir pirmiausia patikslinti politikos sričių, kurioms būtina kvalifikuota balsų dauguma, sąrašą, siekiant užtikrinti prasmingus būsimus rinkimus;
- užtikrinti aktyvią parlamentinę sistemą, pagal kurią taip pat gerbiamos opozicinės jėgos, nustatant pagrįstą terminą tikroms diskusijoms tarp daugumos ir opozicijos ir terminą visuomenei dalyvauti teisėkūros procedūroje;
- užtikrinti, kad konstituciniame procese kuo labiau dalyvautų visos parlamento partijos, net jeigu vien valdančioji koalicija sudaro atitinkamą specialią daugumą;

dėl stabdžių ir atsvarų sistemos:

- visiškai grąžinti Konstitucinio teismo kaip konstitucinę apsaugą užtikrinančio aukščiausiojo organo prerogatyvas, taigi ir Pagrindinio įstatymo viršenybę, pašalinant iš jo teksto Konstitucinio teismo galių apribojimus persvarstyti bet kokių Pagrindinio įstatymo pakeitimų konstitucingumą ir du dešimtmečius trunkantį Konstitucinio teismo praktikos panaikinimą; grąžinti Konstitucinio teismo teisę persvarstyti visus teisės aktus be išimčių siekiant užtikrinti parlamento ir vykdomosios valdžios veiksmų pusiausvyrą ir visapusišką teisminę kontrolę; tokia teisminė ir konstitucinė peržiūra įvairiose valstybėse narėse gali būti vykdoma skirtingai, atsižvelgiant į kiekvienos šalies istorinius konstitucinės sistemos ypatumus, tačiau tuo atveju, jei įsteigiamas Konstitucinis teismas (kaip Vengrijos Konstitucinis teismas, kuris po komunistinės sistemos žlugimo greitai įgijo gerą reputaciją tarp Europos šalių konstitucinių teismų), jam neturėtų būti taikomos priemonės, kuriomis būtų apribojama jo kompetencija ir tokiu būdu daroma žala teisinės valstybės principų paisymui;
- grąžinti galimybę teisminėms institucijoms remtis teismo praktika, taikyta prieš įsigaliojant Pagrindiniam įstatymui, visų pirma pagrindinių teisių srityje ⁽¹⁾;
- siekti bendro sutarimo renkant Konstitucinio teismo narius, reikšmingai įtraukiant opoziciją, ir užtikrinti, kad teismo nariai nepriklausytų nuo politinės įtakos;
- grąžinti parlamento prerogatyvas biudžeto srityje ir taip užtikrinti visišką dėl biudžeto priimamų sprendimų demokratinę teisėtumą pašalinant parlamento galių apribojimą dėl neparlamentinės Biudžeto tarybos;
- bendradarbiauti su Europos institucijomis siekiant užtikrinti, kad naujo Nacionalinio saugumo įstatymo nuostatos atitiktų valdžių padalijimo, teisminių institucijų nepriklausomumo, pagarbos privačiam ir šeiminiam gyvenimui ir teisės į veiksmingą teisinę gynybą pagrindinius principus;
- teikti paaiškinimus, kaip Vengrijos valdžios institucijos ketina koreguoti vyresniųjų tarnautojų pareigų nutraukimą nesibaigus kadencijai siekiant, kad būtų užtikrintas Duomenų apsaugos institucijos nepriklausomumas;

dėl teisminių institucijų nepriklausomumo:

- visiškai garantuoti teisminių institucijų nepriklausomumą užtikrinant, kad nepašalinamumo ir garantuotos teisėjų kadencijos principai, taisyklės, kuriomis reglamentuojama teismų valdymo organų struktūra ir sudėtis, taip pat Konstitucinio teismo nepriklausomumo apsaugos priemonės būtų įtvirtintos Pagrindiniame įstatyme;

⁽¹⁾ Žr. darbo dokumentą Nr. 5.

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- skubiai ir tinkamai įgyvendinti minėtus 2012 m. lapkričio 6 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Vengrijos Konstitucinio teismo sprendimus, suteikiant galimybę atleistiems teisėjams, kurie taip pageidauja, grįžti į savo ankstesnes pareigas, įskaitant pirmininkaujančius teisėjus, kurių ankstesnes vadovaujamas pareigas eiti jau paskirti kiti asmenys;
- nustatyti objektyvius atrankos kriterijus arba pavesti Nacionalinei teismų tarybai nustatyti tokius kriterijus siekiant užtikrinti, jog bylų perdavimo taisyklėse būtų atsižvelgiama į teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisėto teisėją principą;
- įgyvendinti likusias rekomendacijas, pateiktas Venecijos komisijos nuomonėje Nr. CDL-AD(2012)020 dėl konstitucinių įstatymų dėl teisminių institucijų, kurie buvo iš dalies pakeisti patvirtinus nuomonę Nr. CDL-AD(2012)001;

dėl rinkimų reformos:

- paraginti Venecijos komisiją ir ESBO Demokratinėms institucijoms ir žmogaus teisių biurą (angl. ODIHR) atlikti bendrą visapusiškai pakeistos teisinės ir institucinės rinkimų sistemos analizę ir paraginti ODIHR atlikti poreikių vertinimo misiją ir ilguoju bei trumpuoju laikotarpiu stebėti rinkimus;
- užtikrinti proporcingą atstovavimą Nacionaliniame rinkimų komitete;

dėl žiniasklaidos ir pliuralizmo:

- remiantis Europos Tarybos 2012 m. teisės ekspertų pačiomis svarbiausiomis likusiomis rekomendacijomis, vykdyti išipareigojimą tęsti diskusijas apie bendradarbiavimo veiklą ekspertų lygmeniu, susijusią su ilgesnės trukmės žiniasklaidos laisvės perspektyva;
- užtikrinti, kad visos atitinkamos suinteresuotosios šalys, įskaitant profesionalius žiniasklaidos atstovus, opozicines partijas ir piliečių visuomenę, laiku ir aktyviai dalyvautų bet kurioje tolesnėje šio teisės akto, kuriuo reglamentuojamas toks esminis demokratinės visuomenės veikimo aspektas, peržiūroje ir jo įgyvendinimo procese;
- stebėti, jog būtų laikomasi pagal EŽTT 10 straipsnį iš Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencijos atsirandančios pozityvios pareigos, kad būtų apsaugota saviraiškos laisvė kaip viena išankstinių sąlygų demokratijai veikti;
- gerbti, užtikrinti, apsaugoti ir skatinti pagrindinę teisę į saviraiškos ir informacijos laisvę, taip pat žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą ir susilaikyti nuo mechanizmų, keliančių grėsmę žiniasklaidos laisvei ir žurnalistų bei redaktorių nepriklausomumui, kūrimo ar rėmimo;
- užtikrinti, kad objektyvios teisiškai privalomos procedūros ir mechanizmai būtų tinkami valstybinių žiniasklaidos institucijų, valdybų, žiniasklaidos tarybų ir reguliavimo institucijų vadovams atrinkti ir skirti, laikantis nepriklausomumo, sąžiningumo, patirties ir profesionalumo, atstovavimo visam politikos ir socialiniam spektrui, teisinio tikrumo ir tęstinumo principų;
- teikti teises garantijas dėl visiškos šaltinių konfidencialumo principo apsaugos ir griežtai taikyti su Europos žmogaus teisių teismu susijusią teismų praktiką;
- užtikrinti, kad taisyklės, susijusios su politine informacija audiovizualinės žiniasklaidos sektoriuje, garantuotų sąžiningą galimybę susipažinti su politiniais konkurentais, nuomonėmis ir požiūriu, ypač rinkimų ir referendumų atveju, ir taip užtikrinti piliečiams galimybę susidaryti nuomonę be nederamos vieną dominuojančią nuomonę formuojančios jėgos įtakos;

dėl pagarbos pagrindinėms teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises

- imtis pozityvių veiksmų ir veiksmingų priemonių siekiant užtikrinti, jog būtų gerbiamos visų asmenų, įskaitant mažumoms priklausančius asmenis ir benamius, pagrindinės teisės, tęsti tokius veiksmus ir priemones ir užtikrinti, kad jas įgyvendintų visos kompetentingos valdžios institucijos; persvarstant šeimos sąvoką atsižvelgti į Europos teisėkūros tendencijas išplėsti šeimos apibrėžties taikymo sritį ir į neigiamą poveikį, kuris dėl apribotos šeimos apibrėžties gali būti daromas tų asmenų, kurie pagal naują ir labiau apribotą apibrėžtį nepatenka į taikymo sritį, pagrindinėms teisėms;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

- taikyti naują metodą, siekiant galiausiai prisiimti atsakomybę dėl pažeidžiamų asmenų, tokių kaip benamiai, kaip numatyta su žmogaus teisėmis susijusiose tarptautinėse sutartyse, kurias Vengrija yra pasirašiusi, pavyzdžiui, Europos žmogaus teisių konvencijoje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, ir taip skatinti pagrindines teises, o ne jas pažeisti į Pagrindinį įstatymą įtrauktomis nuostatomis dėl benamių kriminalizavimo;
- ragina Vengrijos vyriausybę dėti visas pastangas stiprinti socialinio dialogo ir visapusiškų konsultacijų priemones bei užtikrinti su tuo susijusias teises;
- stiprinti veiklą, kuria siekiama integruoti romus, ir imtis tinkamų priemonių šiai gyventojų grupei apsaugoti; turi būti aiškiai ir ryžtingai užkertamas kelias rasistiniams grasinimams prieš romų tautybės gyventojus;

dėl religijos ar tikėjimo laisvės ir bažnyčių pripažinimo:

- nustatyti aiškius, neutralius ir nešališkus reikalavimus ir institucines procedūras religinėms organizacijoms kaip bažnyčioms pripažinti, kuriais būtų paisoma valstybės pareigos išlikti neutraliai ir nešališkai įvairių religijų ir tikėjimų atžvilgiu, ir numatyti veiksmingas teisių gynimo priemones tais atvejais, kai nepripažįstamas statusas arba nėra sprendimo, laikantis konstitucinių reikalavimų, išdėstytų minėtame Konstitucinio Teismo sprendime Nr. 6/2013;

Rekomendacijos ES institucijoms dėl naujo mechanizmo, skirto veiksmingai įgyvendinti ES sutarties 2 straipsnį, nustatymo

73. pakartoja, kad reikia skubiai spręsti vadinamąją Kopenhagos dilemą, kai ES išlieka labai griežta dėl to, ar šalys kandidatės paiso bendrų vertybių ir standartų, tačiau, joms prisijungus prie ES, stokoja veiksmingų stebėsenos ir sankcijų nustatymo priemonių;

74. tvirtai reikalauja, kad valstybės narės būtų reguliariai vertinamos, ar nuolat paiso pagrindinių Sąjungos vertybių ir demokratijos reikalavimų bei teisinės valstybės principų, vengiant dvigubų standartų taikymo ir turint omenyje tai, kad šis vertinimas turi būti grindžiamas konstitucinių ir teisinių standartų supratimu, kuriam bendrai pritariama Europoje; be to, griežtai reikalauja, kad panaši padėtis valstybėse narėse būtų stebima taikant tą patį metodą – kitaip nebus paisoma valstybių narių lygiateisiškumo Sutarčių atžvilgiu principo;

75. ragina Sąjungos institucijas ir kitas tarptautines organizacijas, visų pirma Europos Tarybą ir Venecijos komisiją, glaudžiau bendradarbiauti ir pasinaudoti jų patirtimi puoselėjant demokratijos, žmogaus teisių ir teisinės valstybės principus;

76. pripažįsta ir palankiai vertina iniciatyvas, kurių buvo imtasi, atliktą analizę ir Europos Tarybos, visų pirma jos generalinio sekretoriaus, Parlamentinės Asamblėjos, Žmogaus teisių komisaro ir Venecijos komisijos pateiktas rekomendacijas;

77. kaip pageidauja ir Vokietijos, Nyderlandų, Danijos ir Suomijos užsienio reikalų ministrai savo minėtame laiške Komisijos pirmininkui, ragina visas ES institucijas pradėti bendrai svarstyti ir diskutuoti, kaip aprūpinti Sąjungą reikalingomis priemonėmis, kad ji vykdytų Sutarties įpareigojimus, susijusius su demokratija, teisine valstybe ir pagrindinėmis teisėmis, išvengdama bet kokios rizikos taikyti dvigubus standartus savo valstybėse narėse;

78. mano, kad po būsimos Sutarčių peržiūros turėtų būti geriau atskirti pradinis etapas, kuriuo siekiama įvertinti bet kokią šiurkštaus vertybių, nurodytų ES sutarties 2 straipsnyje, pažeidimo riziką, ir veiksmingesnę procedūrą tolesniame etape, kuriame reikėtų imtis veiksmų siekiant kovoti su šiurkščiu ir pasikartojančiu šių vertybių pažeidimu;

79. atsižvelgdamas į ES sutarties 7 straipsnyje nurodytą institucinį mechanizmą, pakartoja ankstesnius savo 2012 m. gruodžio 12 d. rezoliucijoje dėl pagrindinių teisių padėties Europos Sąjungoje (2010–2011m.) išsakytus raginimus dėl naujo mechanizmo sukūrimo, siekiant užtikrinti, kad visos valstybės narės laikytųsi ES sutarties 2 straipsniu įtvirtintų bendrų vertybių ir toliau atitiktų Kopenhagos kriterijus; šis mechanizmas galėtų apimti Kopenhagos komisijos, aukšto lygio darbo grupės arba ekspertų grupės steigimą arba vertinimą pagal SESV 70 straipsnį, remtis Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros įgaliojimų persvarstymu ir sustiprinimu ir tvirtesniu Komisijos, Tarybos, Europos Parlamento ir valstybių narių dialogo dėl priemonių, kurių turi būti imtasi;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

80. pakartoja, kad nustatant tokį mechanizmą gali reikėti persvarstyti Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros įgaliojimus, kurie turėtų būti sustiprinti siekiant nuolatos stebėti, ar valstybės narės laikosi ES sutarties 2 straipsnio; rekomenduoja, kad tokia Kopenhagos aukšto lygio grupė arba bet koks kitas mechanizmas būtų grindžiamas esamais mechanizmais ir struktūromis ir turėtų su jais bendradarbiauti; primena apie Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros vaidmenį, nes ši agentūra galėtų sujungti itin vertingą įvairių esamų Europos Tarybos stebėsenos organų veiklą ir pačios agentūros duomenis ir analizę siekiant vykdyti nešališką, lyginamąjį ir nuolatinį vertinimą, ar ES ir valstybės narės laikosi ES sutarties 2 straipsnio;

81. rekomenduoja, kad šis mechanizmas turėtų:

- būti nepriklausomas nuo politinės įtakos, nes tokie turėtų būti visi Europos Sąjungos mechanizmai, susiję su valstybių narių stebėseną, taip pat veikti greitai ir veiksmingai;
- veikti visapusiškai bendradarbiaujant su kitomis tarptautinėmis institucijomis, susijusiomis su pagrindinių teisių ir teisinės valstybės principų apsauga;
- nuolat stebėti, ar geriamos pagrindinės teisės, kontroliuoti demokratijos padėtį ir skatinti pagarbą teisinės valstybės principams visose valstybėse narėse, visapusiškai atsižvelgiant į nacionalines konstitucines tradicijas;
- vienodai vykdyti tokią stebėseną visose valstybėse narėse, kad nekiltų dvigubų standartų taikymo grėsmė skirtingose valstybėse narėse;
- ankstyvu etapu įspėti ES apie bet kokią riziką, kad prasčiau laikomasi vertybių, įtvirtintų ES sutarties 2 straipsnyje;
- teikti rekomendacijas ES institucijoms ir valstybėms narėms, kaip reaguoti į ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų vertybių nuosmukį ir taisyti padėtį;

82. paveda savo komitetui, atsakingam už piliečių teisių, žmogaus teisių ir pagrindinių teisių apsaugą Sąjungos teritorijoje ir už aiškių pavojų, kad valstybės narės šiurkščiai pažeidžia bendruosius principus, nustatymą, ataskaitos forma pateikti išsamų pasiūlymą Pirmininkų sueigai ir plenariniam posėdžiui;

83. paveda komitetui, atsakingam už piliečių teisių, žmogaus teisių ir pagrindinių teisių apsaugą Sąjungos teritorijoje ir už aiškių pavojų, kad valstybės narės šiurkščiai pažeidžia bendruosius principus, nustatymą, taip pat komitetui, atsakingam už valstybių narių nuolat daromų šiurkščių visoms valstybėms narėms bendrų principų pažeidimų nustatymą, stebėti padėties Vengrijoje pokyčius;

84. iki 2013 m. pabaigos ketina sušaukti šiam klausimui skirtą konferenciją, kurioje dalyvaus valstybių narių, Europos Sąjungos institucijų, Europos Tarybos, nacionalinių konstitucinių ir aukščiausiųjų teismų, Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos žmogaus teisių teismo atstovai;

IV. tolesni veiksmai

85. ragina Vengrijos valdžios institucijas informuoti Parlamentą, Komisiją, Tarybai pirmininkaujančią valstybę narę, Europos Vadovų Tarybą ir Europos Tarybą apie 72 dalyje nurodytų priemonių įgyvendinimą;

86. ragina Komisiją ir Tarybą paskirti po atstovą, kurie drauge su Parlamento pranešėju ir šešėliniais pranešėjais (vadinamasis trišalis susitikimas dėl 2 straipsnio) įvertins Vengrijos valdžios institucijų atsiųstą informaciją apie 72 dalyje pateiktų rekomendacijų įgyvendinimą ir tolesnius veiksmus dėl galimų būsimų pakeitimų, kuriais būtų užtikrinama, kad šios institucijos laikytųsi ES sutarties 2 straipsnio nuostatų;

87. prašo Pirmininkų sueigą įvertinti, ar tinkama taikyti Sutartyje, įskaitant ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį, nustatytą mechanizmą, jeigu Vengrijos valdžios institucijų atsakymai neatitiktų ES sutarties 2 straipsnyje nustatytų reikalavimų;

2013 m. liepos 3 d., trečiadienis

88. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Vengrijos parlamentui, prezidentui ir vyriausybei, Konstitucinio teismo ir „Kúria“ (Aukščiausiojo teismo) pirmininkams, Tarybai, Komisijai, valstybių narių ir šalių kandidačių parlamentams bei vyriausybėms, Pagrindinių teisių agentūrai, Europos Tarybai ir ESBO.

P7_TA(2013)0316

Neseniai Europoje įvykę potvyniai

2013 m. liepos 3d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europoje kilusių potvynių (2013/2683(RSP))

(2016/C 075/10)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnį ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 191 straipsnį ir 196 straipsnio 1 dalį,
  - atsižvelgdamas į 2002 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiantį Europos Sąjungos solidarumo fondą, į Komisijos komunikatą dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo ateities (COM(2011)0613) ir į savo 2013 m. sausio 15 d. rezoliuciją „Europos Sąjungos solidarumo fondas: įgyvendinimas ir taikymas“⁽¹⁾,
  - atsižvelgdamas į savo 2002 m. rugsėjo 5 d. rezoliuciją dėl potvynių Europoje⁽²⁾, 2005 m. rugsėjo 8 d. rezoliuciją dėl stichinių nelaimių (gaisrų ir potvynių) šią vasarą Europoje⁽³⁾, 2006 m. gegužės 18 d. rezoliuciją dėl gaivalinių nelaimių (gaisrų, sausrų ir potvynių) įtakos žemės ūkiui⁽⁴⁾, rezoliuciją dėl gaivalinių nelaimių (gaisrų, sausrų ir potvynių) – regioninės plėtros aspektų⁽⁵⁾, rezoliuciją dėl gaivalinių nelaimių (gaisrų, sausrų ir potvynių) aplinkosaugos aspektų⁽⁶⁾, 2006 m. rugsėjo 7 d. rezoliuciją dėl miškų gaisrų ir potvynių⁽⁷⁾, 2010 m. birželio 17 d. rezoliuciją dėl potvynių Vidurio Europos šalyse, visų pirma Lenkijoje, Čekijoje, Slovakijoje, Vengrijoje, Rumunijoje ir Prancūzijoje⁽⁸⁾ ir 2010 m. kovo 11 d. rezoliuciją dėl didelės gaivalinės nelaimės Madeiros autonominėje srityje ir uragano „Ksintija“ padarinių Europoje⁽⁹⁾,
  - atsižvelgdamas į Komisijos Baltąją knygą „Prisitaikymas prie klimato kaitos. Europos veiksmų programos kūrimas“ (COM(2009)0147), į Komisijos komunikatą „Bendrijos stichinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencija“ (COM(2009)0082) ir į Komisijos komunikatą „Geresnis Europos reagavimas į nelaimes. Civilinės saugos ir humanitarinės pagalbos vaidmuo“ (COM(2010)0600),
  - atsižvelgdamas į Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „Regionai 2020 m. Būsimų iššūkių ES regionams vertinimas“ (SEC(2008)2868),
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 ir 4 dalis,
- A. kadangi daugiausiai gaivalinių nelaimių kilus potvyniams neseniai įvyko daugelyje Vidurio Europos šalių, įskaitant Austriją, Čekiją, Vokietiją, Vengriją, Lenkiją, Slovakiją, Prancūziją ir Ispaniją;

⁽¹⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0003.

⁽²⁾ OL C 272 E, 2003 11 13, p. 471.

⁽³⁾ OL C 193 E, 2006 8 17, p. 322.

⁽⁴⁾ OL C 297 E, 2006 12 7, p. 363.

⁽⁵⁾ OL C 297 E, 2006 12 7, p. 369.

⁽⁶⁾ OL C 297 E, 2006 12 7, p. 375.

⁽⁷⁾ OL C 305 E, 2006 12 14, p. 240.

⁽⁸⁾ OL C 236 E, 2011 8 12, p. 128.

⁽⁹⁾ OL C 349 E, 2010 12 22, p. 88.